

Právna
analýza

**Aktívny odberateľ,
energetické
spoločenstvo
a komunita
vyrábajúca energiu
z OZE**

Vypracované
pre

Priatelia Zeme-CEPA
Bratislava, 13.7.2023

Štúdia je výstupom projektu číslo AZ 38629/01-43/0 „Dekarbonizovaný energetický systém a možnosti komunitnej energetiky pre novú štvrť Mayer Malacky (SR) / Štúdia realizovateľnosti“, ktorý finančne podporilo Ministerstvo životného prostredia Nemecka a realizovalo občianske združenie Priatelia Zeme-CEPA.

sponsored by

Deutsche
Bundesstiftung Umwelt

www.dbu.de

OBSAH

1.	PREDMET PRÁVNEJ ANALÝZY	3
2.	ROZBOR SÚČASNÉHO LEGISLATÍVNEHO RÁMCA	3
2.1.	ZÁKLADNÉ VYMEDZENIE POJMOV	4
2.1.1.	Aktívny odberateľ	4
2.1.2.	Definičné znaky energetického spoločenstva a komunity	6
2.2.	PODMIENKY VZNIKU VYBRANÝCH ÚČASTNÍKOV TRHU	11
2.2.1.	Aktívny odberateľ	11
2.2.2.	Energetické spoločenstvo a komunita	12
2.3.	FUNGOVANIE ENERGETICKÉHO SPOLOČENSTVA, KOMUNITY A AKTÍVNEHO ODBERATEĽA NA TRHU S ELEKTRINOU	14
2.3.1.	Možnosti nakladania s elektrinou aktívnym odberateľom	14
2.3.2.	Oprávnenie aktívneho odberateľa na nakladanie s elektrinou	17
2.3.3.	Možnosti nakladania s elektrinou energetickým spoločenstvom a komunitou	19
2.3.4.	Oprávnenie energetického spoločenstva a komunity na nakladanie s elektrinou	22
2.4.	FUNGOVANIE KOMUNITY VYRÁBAJÚCEJ ENERGIU Z OZE NA TRHU S PLYNOM	24
3.	IDENTIFIKÁCIA SLABÝCH MIEST PRÍSLUŠNEJ SÚČASNEJ PRÁVNEJ ÚPRAVY SPOLOČNE S NÁVRHOM ICH RIEŠENÍ	26
3.1.	Všeobecný náčrt možných riešení na elimináciu nedostatkov právnej úpravy vybraných účastníkov trhu	26
3.2.	Identifikácia nedostatkov právnej úpravy vybraných účastníkov trhu vrátane návrhov riešení na ich odstránenie	28
4.	RÁMCOVÝ NÁVRH ODPORÚČANÍ VO VZŤAHU K VYBRANÝM ÚČASTNÍKOM TRHU	38
4.1.	Energetické spoločenstvo a komunita	38
4.2.	Aktívny odberateľ	40
5.	ZHRNUTIE ZÁVEROV A ODPORÚČANÍ	41

1. PREDMET PRÁVNEJ ANALÝZY

Predmetom tejto rámcovej právnej analýzy (ďalej len „**Analýza**“) je predovšetkým:

- rozbor súčasného legislatívneho rámca aktívneho odberateľa, energetického spoločenstva a komunity vyrábajúcej energiu z obnoviteľných zdrojov energie¹ (ďalej len „**OZE**“) (časť **2.** tejto Analýzy);
- identifikácia slabých miest príslušnej súčasnej právnej úpravy (časť **3.2.** tejto Analýzy);
- náčrt možných riešení na elimináciu identifikovaných nedostatkov v právnej úprave (časť **3.1.** tejto Analýzy);
- rámcový návrh odporúčaní pre riešiteľov návrhu energetického systému pre štvrť Mayer Malacky (časť **4.** tejto Analýzy);
- zovšeobecnenie uvedených odporúčaní pre účely plánovania a výstavby energetických infraštruktúr na SR (časť **4.** tejto Analýzy).

(ďalej len „**Predmet posúdenia**“).

2. ROZBOR SÚČASNÉHO LEGISLATÍVNEHO RÁMCA

Dňa **1.10.2022** nadobudla účinnosť Novela² Zákona o energetike³, ktorá v podmienkach Slovenskej republiky, po vzore z Európskej únie, prvýkrát zadefinovala komunitnú energetiku spoločne s aktívnymi odberateľmi. Následne bola komunitná energetika, vrátane aktívnych odberateľov okrajovo spomenutá aj v novele⁴ Zákona o podpore OZE⁵, ktorá nadobudla účinnosť dňa **1.12.2022**.

Právnou úpravou komunitnej energetiky a aktívnych odberateľov sa zavádza istý prvok decentralizácie do súčasného pomerne centralizovaného trhu s energiami. Uvedené dáva možnosť koncovým odberateľom znížiť množstvo odobratej energie a závislosť od centrálného dodávateľa a lokálne si zabezpečiť istú mieru samostatnosti s energiami.

Novela zaviedla komunitnú energetiku prostredníctvom nových účastníkov trhu s elektrinou a plynom, ktorými sú **(i) energetické spoločenstvo a (ii) komunita vyrábajúca energiu z OZE**⁶. Spoločne s aktívnymi odberateľmi ide o nových aktérov na trhu, ktorí majú byť ďalšou možnosťou pre odberateľov, ako sa môžu priamo podieľať napr. na výrobe alebo spoločnom využívaní elektriny/plynu.

Komunitná energetika je v podmienkach Slovenskej republiky upravená zatiaľ veľmi rámcovo a aktuálne dáva viac otázok ako odpovedí. **Za súčasnej právnej úpravy je**

¹ Energetické spoločenstvo, komunita vyrábajúca energiu z OZE a aktívny odberateľ (ďalej spoločne aj ako „**vybraní účastníci trhu**“).

² Zákon č. 256/2022 Z. z. (ďalej len „**Novela**“).

³ Zákon č. 251/2012 Z. z. o energetike (ďalej len „**Zákon o energetike**“).

⁴ Zákon č. 363/2022 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Zákon o podpore OZE.

⁵ Zákon č. 309/2009 Z. z. o podpore obnoviteľných zdrojov energie a vysoko účinnej kombinovanej výroby a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „**Zákon o podpore OZE**“).

⁶ Komunita vyrábajúca energiu z OZE (ďalej aj ako „**komunita**“).

pomerne náročné predstaviť si, ako budú energetické spoločenstvá a komunity v praxi fungovať a ako ich bude štát podporovať.

Uvádzame, že viaceré právne vzťahy, ako aj podporný rámec na uľahčenie rozvoja komunit ale aj aktívnych odberateľov, je ponechaný na vykonávacích predpisoch ÚRSO⁷ alebo na právomoci MH SR⁸.

Rámcová právna úprava energetických spoločenstiev, komunit a aktívnych odberateľov v Zákone o energetike predpokladala riešenie niektorých problémov a vzťahov v súvislosti s novými účastníkmi na trhu v nových Pravidlách trhu pre elektrinu⁹ a Pravidlách trhu pre plyn¹⁰, ktoré nadobudli účinnosť dňa 1.7.2023. Ide o nové vykonávacie predpisy, ktoré nanovo upravujú pravidlá pre fungovanie vnútorného trhu s elektrinou a plynom. Tieto vykonávacie predpisy však predmetných účastníkov trhu spomínajú len okrajovo, a tak bude s najväčšou pravdepodobnosťou až otázkou praxe, ako sa budú niektoré inštitúty a vzťahy formovať.

Na druhú stranu, ako významný článok vo vzťahu k aktívnym odberateľom a komunitnej energetike vnímame vznik **kontaktného miesta**, ktoré by malo okrem iného poskytovať **(i)** príručku postupov pre prevádzkovanie zariadenia na výrobu elektriny z obnoviteľných zdrojov energie vrátane malých projektov a projektov aktívneho odberateľa a **(ii)** informácie ohľadom založenia prevádzky a rozvoja energetických spoločenstiev a komunit. Kontaktným miestom pre poskytovanie informácií má byť SIEA¹¹, ktorá však ku dňu prípravy Analýzy ešte nespustila túto činnosť.

Vzhľadom na uvedené budeme pri príprave tejto Analýzy vychádzať z aktuálnej právnej úpravy, a teda Novelu Zákona o energetike, ako aj novelu Zákona o podpore OZE, nových Pravidiel trhu pre elektrinu a Pravidiel trhu pre plyn, ich účelu, ako aj základného rámca, ktorý vychádza z európskej právnej úpravy.

2.1. ZÁKLADNÉ VYMEDZENIE POJMOV

2.1.1. Aktívny odberateľ

Základné vymedzenie právnej úpravy aktívneho odberateľa vychádza z práva Európskej únie.

⁷ Úrad pre reguláciu sieťových odvetví (ďalej len „**ÚRSO**“).

⁸ Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky (ďalej len „**MH SR**“).

⁹ Vyhláška ÚRSO č. 207/2023 Z. z., ktorou sa ustanovujú pravidlá pre fungovanie vnútorného trhu s elektrinou, obsahové náležitosti prevádzkového poriadku prevádzkovateľa sústavy, organizátora krátkodobého trhu s elektrinou a rozsah obchodných podmienok, ktoré sú súčasťou prevádzkového poriadku prevádzkovateľa sústavy (ďalej len „**Pravidlá trhu pre elektrinu**“).

¹⁰ Vyhláška ÚRSO č. 208/2023 Z. z., ktorou sa ustanovujú pravidlá pre fungovanie vnútorného trhu s plynom, obsahové náležitosti prevádzkového poriadku prevádzkovateľa siete a prevádzkovateľa zásobníka a rozsah obchodných podmienok, ktoré sú súčasťou prevádzkového poriadku prevádzkovateľa siete (ďalej len „**Pravidlá trhu pre plyn**“).

¹¹ Slovenská energetická a inovačná agentúra (ďalej len „**SIEA**“).

Právna úprava aktívneho odberateľa je obsiahnutá v Smernici EÚ č. 2019/944¹², ako aj Smernici EÚ č. 2018/2001¹³. Za aktívnych odberateľov sa všeobecne považujú koncoví odberatelia elektriny, ktorí popri samotnom spotrebovaní (odbere) elektriny zo sústavy v určitom rozsahu elektrinu tiež vyrábajú, a prípadne aj dodávajú na trh, a ktorí dokážu tiež upraviť svoje spotrebiteľské správanie tak, že môžu byť zdrojom dodatočnej flexibility¹⁴ pre trh.

Vyššie uvedené definičné znaky následne zohľadňuje ust. § 4 ods. 6 Zákona o energetike.

Konkrétne upravuje, že **aktívnym odberateľom** je **(i)** koncový odberateľ elektriny alebo **(ii)** skupina spoločne konajúcich koncových odberateľov elektriny, ktorí:

- **spotrebúvajú** alebo **uskladňujú** elektrinu vyrobenú v ich zariadeniach na výrobu elektriny;
- **dodávajú** vlastnú vyrobenú elektrinu alebo **poskytujú flexibilitu**.

Tieto činnosti vykonávajú za predpokladu, že nie sú ich hlavnou podnikateľskou činnosťou.

Zároveň platí, že pokiaľ **aspoň jednu z týchto činností** vykonáva:

- **domácnosť** alebo **právnická osoba založená na iný ako podnikateľský účel**¹⁵, považuje sa vždy za aktívneho odberateľa;
- **iný koncový odberateľ** sa považuje za aktívneho odberateľa, ak **príjmy z výkonu činností** vyššie uvedených činností **v súčte za posledné účtovné obdobie nepresahujú príjmy z ktorejkoľvek jeho podnikateľskej činnosti**.

Činnosti vykonávané aktívnym odberateľom teda **nemôžu byť jeho hlavnou podnikateľskou činnosťou**.

Článok 2 bod 8. Smernice EÚ č. 944/2019 vymedzuje konkrétnejšie, že uvedené činnosti nesmú byť ich hlavnou obchodnou alebo profesijnou činnosťou. Definícia v Zákone o energetike pôsobí chaotickým dojmom, keďže spoločnosti majú v obchodnom registri spravidla zapísané viaceré činnosti, avšak nie všetky reálne vykonávajú. Gramatickým výkladom tohto ustanovenia by teda *de facto* nebolo možné v tejto kategórii považovať

¹² Smernica Európskeho parlamentu a Rady Európskej únie č. 2019/944 z 5. júna 2019 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrinou a o zmene smernice 2012/27/EÚ (ďalej len „**Smernica EÚ č. 944/2019**“).

¹³ Smernica Európskeho parlamentu a Rady Európskej únie č. 2018/2001 z 11. decembra 2018 o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov (ďalej len „**Smernica EÚ č. 2018/2001**“).

¹⁴ Flexibilitou sa v zmysle ust. § 2 písm. b) bod 43 Zákona o energetike rozumie: „*schopnosť riadenej zmeny odberu elektriny zo sústavy alebo schopnosť riadenej zmeny dodávky elektriny do sústavy v reakcii na trhové signály vrátane zmien trhových cien elektriny v čase alebo platieb hradených ako odmena za riadenú zmenu odberu alebo dodávky elektriny.*“

¹⁵ Právnické osoby založené na iný ako podnikateľský účel môžu byť napríklad občianske združenia, neziskové organizácie, záujmové združenia právnických osôb, atď. Na druhú stranu, typickým príkladom právnických osôb založených za účelom podnikateľskej činnosti sú obchodné spoločnosti.

takmer nikoho za aktívneho odberateľa. Preto sa prikláňame k názoru, že má ísť o hlavnú z činností ako predpokladá aj samotná smernica.

Ako je však zrejmé, aktívny odberateľ môže vykonávať viaceré činnosti, ktoré mu priznáva Zákon o energetike.

Aktívny odberateľ disponuje výhodou, kedy na rozdiel od energetického spoločenstva a komunity Zákon o energetike **(i)** nevymedzuje žiadne obmedzenia vo vzťahu k dosahovaniu zisku a rovnako **(ii)** neviaže vykonávanie jeho činností za konkrétnym účelom (ako to platí v prípade energetických spoločenstiev a komunit, čo vymedzujeme bližšie v časti 2.1.2 tejto Analýzy).

Jediným obmedzením je, že činnosti vykonávané aktívnym odberateľom **nemôžu byť jeho hlavnou podnikateľskou činnosťou.**

V prípade naakumulovaných finančných prostriedkov, ktoré získa aktívny odberateľ napríklad z dodávky elektriny alebo poskytovania flexibility tak **nemá žiadne obmedzenia vo vzťahu k disponovaniu a preinvestovaniu týchto výnosov, resp. zisku.**

2.1.2. Definičné znaky energetického spoločenstva a komunity

Energetické spoločenstvo a komunita obdobne ako pri aktívnom odberateľovi vychádzajú z **práva Európskej únie.**

Energetické spoločenstvo upravuje Smernica EÚ č. 2019/944, pričom komunitu upravuje Smernica EÚ č. 2018/2001. Obe smernice smerujú k organizácii komunitárnych aktivít v oblasti energetiky, a to cez právnickú osobu založenú špecifickými osobami, s demokratickými princípmi riadenia, za nekomerčným účelom a na nediskriminačnom základe vo vzťahu k ostatným účastníkom trhu, pričom komunita vyrábajúca energiu z obnoviteľných zdrojov môže pôsobiť nielen na trhu s elektrinou, ale aj na trhoch s inými energiami, **ak je splnená podmienka, že ide o energiu z OZE.**

Vyššie uvedené princípy boli následne Novelou pretavené do Zákona o energetike a neskôr aj čiastočne do nových Pravidiel trhu pre elektrinu.

Ustanovenie § 11a Zákona o energetike vymedzuje rámcovú právnu úpravu pre energetické spoločenstvo, ako aj komunitu. Konkrétne upravuje:

- že musí ísť vždy o **právnickú osobu;**
- aké **činnosti** môžu vykonávať;
- aký je **účel** (nemôže ísť primárne o dosahovanie zisku);
- aký je **cieľ**;
- kto môže byť **členom**;

- **úpravu účasti** členov/spoločníkov;
- **výkon kontroly.**

Na definíciu energetického spoločenstva a komunity v Zákone o energetike následne nadviazali aj nové Pravidlá trhu pre elektrinu, ktoré vo svojom ust. § 3 písm. b) uvádzajú, že energetickým spoločenstvom sa rozumie:

„skupina aktívnych odberateľov elektriny, ktorá vyrába elektrinu podľa § 35a ods. 1 písm. b) zákona o energetike alebo ktorá uskladňuje elektrinu podľa § 35a ods. 1 písm. c) zákona o energetike alebo ktorá vykonáva činnosť agregácie podľa § 35a ods. 1 písm. f) zákona o energetike.“

V prípade energetického spoločenstva a komunity ide v samotnej podstate o obdobné subjekty, čo potvrdzuje aj ust. § 11a ods. 3 Zákona o energetike, podľa ktorého *„Za energetické spoločenstvo sa považuje aj komunita vyrábajúca energiu z obnoviteľných zdrojov, ak tento zákon neustanovuje inak.“*

Právna úprava energetického spoločenstva a komunity má teda vo viacerých častiach **rovnaké, resp. spoločné znaky**. Zákonodarca však rozlíšil aj viacero rozdielov, ktoré odlišujú energetické spoločenstvo od komunity, alebo naopak. V časti nižšie si tieto rozdiely priblížime.

A. Energetické spoločenstvo

Prvým znakom energetického spoločenstva je, že musí ísť vždy o **právnickú osobu**. To aká právna forma právnickej osoby je pre energetické spoločenstvo a komunitu vhodná bližšie rozoberáme v časti **3.2.3.** tejto Analýzy.

Medzi základné **činnosti** energetického spoločenstva patria:

- výroba elektriny;
- dodávka elektriny;
- zdieľanie elektriny;
- uskladňovanie elektriny;
- činnosti agregácie;
- distribúcia elektriny;
- prevádzka nabíjacej stanice;
- výkon iných činností alebo
- poskytovanie iných služieb súvisiacich so zabezpečením energetických potrieb jej členov alebo spoločníkov.

Podotýkame, že energetické spoločenstvo môže vykonávať ktorúkoľvek zo spomínaných činností samostatne, prípadne môže vykonávať viaceré činnosti súbežne.

Primárnym **cieľom** týchto činností má byť realizácia:

- **environmentálnych prínosov** - napr. podpora miestnej výroby z obnoviteľných zdrojov energie, zníženie emisii skleníkových plynov, znižovanie súkromnej spotreby energie;
- **hospodárskych prínosov** - napr. znižovanie nezamestnanosti, prínos pre lokálnu ekonomiku/rast lokálnej ekonomiky, nižšie účty za energie alebo;
- **sociálnych a komunitných prínosov** - napr. aktívna účasť občanov v oblasti energetiky, znižovanie energetickej chudoby a pomoc najzraniteľnejším členom komunit využívaním ziskov z OZE.

Zákonná úprava v súvislosti s vykonávaním vyššie uvedených činností vymedzuje aj spomínané obmedzenie, ktoré sa vzťahuje na dosahovanie zisku. Primárnym účelom energetických spoločenstiev **nesmie byť dosahovanie zisku.**

Zákon o energetike a rovnako ani európska právna úprava a priori nebránia dosahovať zisk. Energetické spoločenstvá však nesmú byť založené za týmto účelom, nakoľko cieľom nie je podnikanie a generovanie zisku ale zabezpečenie energetických prínosov pre jej členov.

Tento predpoklad vychádza taktiež z európskej právnej úpravy, kedy v bode 43 úvodného recitálu Smernica EÚ č. 944/2019 uvádza, že *„Namiesto tvorby zisku, ako je to pri tradičných energetických podnikoch, sa iniciatívy energetického spoločenstva zameriavajú v prvom rade na poskytovanie cenovo dostupnej energie určitého druhu (napríklad energie z obnoviteľných zdrojov) svojim členom alebo spoločníkom.“*

Preto Zákon o energetike upravuje podmienky obmedzenia dosahovania zisku energetického spoločenstva a komunity v ust. § 11a ods. 4 Zákona o energetike nasledovne:

*„Ak podľa osobitného predpisu¹⁶, zakladateľského dokumentu alebo stanov energetické spoločenstvo alebo komunita vyrábajúca energiu z obnoviteľných zdrojov môže medzi členov rozdeliť **najviac 50 % vytvoreného zisku**, na účely tohto zákona sa činnosti podľa odseku 1 písm. a) alebo odseku 2 písm. a) **nepovažujú za vykonávané za účelom dosiahnutia zisku.**“*

¹⁶ Zákon o energetike odkazuje na Zákon o neziskových organizáciách.

Inými slovami, ak si právnická osoba vo svojom zakladateľskom dokumente upraví, že medzi členov možno rozdeliť najviac 50% zisku, jej aktivity nebudú považované za aktivity vykonávané za účelom dosiahnutia zisku, hoci by reálne aj zisk dosahovali.

Časť zisku (najviac 50% vrátane) je tak možné rozdeliť medzi členov, podľa mechanizmov upravených v zakladajúcom dokumente.

Zvyšok zisku, ktorý tvorí neprerozdelený zvyšok, by malo energetické spoločenstvo alebo komunita preinvestovať napríklad do ich rozvoja. Môžu vytvárať rôzne fondy na renovácie zariadení alebo nehnuteľností alebo poskytovať poradenstvo v oblasti energetických úspor a možností, ako si energiu vyrábať sám, prípadne finančné prostriedky uschovávať a šetriť pre prípad potreby do budúcnosti.

V tejto súvislosti uvádzame, že režim rozdeľovania zisku bude odlišný aj v závislosti od právnej formy.¹⁷

Energetické spoločenstvá tak v tejto súvislosti obsahujú určité limity, avšak výhodou energetických spoločenstiev oproti aktívnym odberateľom do budúcnosti môže byť napríklad jednoduchší prístup k dotáciám na rozvoj, a s tým spojené možnosti využívania týchto prostriedkov pre zabezpečenie cieľov.

Čo sa týka samotného **členstva**, v energetických spoločenstvách môžu byť členom **(i)** fyzické osoby, **(ii)** malé podniky¹⁸, **(iii)** vyššie územné celky alebo **(iv)** obce v územnom obvode vyššieho územného celku, v ktorom má energetické spoločenstvo sídlo. Pričom títo môžu vykonávať kontrolu samostatne alebo spoločne s inými členmi.

Ďalšou nevyhnutnou podmienkou vo vzťahu k členstvu v energetickom spoločenstve je **dobrovoľná účasť**.

V zmysle § 11a v ods. 1 písm. c) Zákona o energetike je v energetické spoločenstvo právnická osoba, „do ktorej je možno ustúpiť, nadobúdať podiel alebo inak sa stať členom, a z ktorej je možné vystúpiť, ukončiť účasť alebo členstvo **na základe rozhodnutia člena**“. Podotýkame, že obdobná podmienka sa vzťahuje aj na komunitu.

¹⁷ Napríklad pri neziskovej organizácii. Sme názoru, že v prípade tejto právnej formy uvedená možnosť rozdelenia najviac 50% zisku medzi členov sa nebude aplikovať, nakoľko právna úprava neziskovej organizácie neumožňuje použitie zisku v prospech zakladateľov, členov orgánov ani jej zamestnancov, ale ten sa musí **použiť v celom rozsahu na zabezpečenie všeobecne prospešných služieb**.

¹⁸ Zákon o energetike v poznámke pod čiarou odkazuje na definíciu malého podniku v NARIADENÍ KOMISIE (EÚ) č. 651/2014 zo 17. júna 2014 o vyhlásení určitých kategórií pomoci za zlučiteľné s vnútorným trhom podľa článkov 107 a 108 zmluvy (ďalej len „**Nariadenie**“). Uvedené Nariadenie vymedzuje malý podnik v čl. 2 ods. 2 prílohy ako: „V rámci kategórie MSP sa malý podnik definuje ako podnik, ktorý zamestnáva **menej ako 50 osôb** a ktorého ročný obrát a/alebo celková ročná súvaha **nepresahuje 10 mil. EUR**.“

Právna úprava v Zákone o energetike však nie je v tomto smere jasná a nerozlišuje či sa má predmetné rozhodnutie člena vzťahovať len na vystúpenie alebo prípadne aj na samotný vstup do energetického spoločenstva.

Prikláňame sa však k názoru, že slovné spojenie „na základe rozhodnutia člena“ je **naviazané na vystúpenie** z energetického spoločenstva.¹⁹ A to najmä s ohľadom na charakter jednotlivých právnych foriem, v rámci ktorých je vstup vždy naviazaný na schvaľovanie príslušným orgánom.

B. Komunita vyrábajúca energiu z OZE

Komunita vyrábajúca energiu z OZE a energetické spoločenstvo sa vo veľkej miere **prekrývajú**. Uvedenú skutočnosť potvrdzuje aj samotné ust. § 11a ods. 3 Zákona o energetike.

V nadväznosti na uvedené sa v tejto časti Analýzy budeme venovať **rozdielom** medzi komunitou vyrábajúcou energiu z OZE a energetickým spoločenstvom.

Samotné rozdiely spočívajú v:

- činnostiach;
- subjektoch, ktoré môžu byť členmi;
- výkone kontroly.

Zvyšné kritéria, resp. podmienky platia **rovnako** ako pri energetických spoločenstvách.

Prvým rozdielom sú činnosti, ktoré môže komunita vykonávať. Komunita na výrobu energie z OZE **musí** vždy vykonávať činnosť **výroby elektriny z OZE alebo výroby biometánu** a súčasne **môže** vykonávať aj ďalšie činnosti ako v prípade energetického spoločenstva, ktoré sa však musia viazať na elektrinu z OZE alebo na biometán.

Základným rozdielom je tak obligatórny prvok výroby, naproti energetickému spoločenstvu pre ktoré platí, že si môže na dobrovoľnej báze zvoliť, ktorú z činností bude vykonávať buď samostatne alebo spoločne s inými.

Druhý rozdiel spočíva vo vymedzení subjektov, ktoré môžu byť členmi komunity vyrábajúcej energiu z OZE. Výpočet vymedzený pri

¹⁹ Podporne vychádzame aj z bodu 1 písm. a) článku 16 Smernice EÚ č. 944/2019 v zmysle ktorého: „Členské štáty zriadia regulačný rámec umožňujúci vznik občianskych energetických spoločenstiev tým, že zabezpečia, aby členovia alebo spoločníci boli oprávnení z občianskeho energetického spoločenstva **vystúpiť**; v takomto prípade sa uplatňuje článok 12.“

energetických spoločnostiach sa rozširuje o ďalšieho člena, a to stredné podniky²⁰.

Posledným, tretím rozdielom je úprava výkonu kontroly. Zákon o energetike predpokladá, že kontrolu budú vykonávať tí členovia, ktorí sú zariadeniu na výrobu elektriny najbližšie. Definícia výkonu kontroly sa rozširuje tak, že členovia sú samostatne alebo s inými členmi oprávnení vykonávať kontrolu len ak majú **trvalý pobyt alebo sídlo** na území vyššieho územného celku, v ktorom je

- **umiestnené zariadenie** na výrobu elektriny vlastnené komunitou vyrábajúcou energiu z OZE **alebo väčšina takých zariadení**, ak komunita vyrába vo viacerých takých zariadeniach;
- **sídlo komunity** vyrábajúcej energiu z OZE, ak nemožno určiť vyšší územný celok podľa predchádzajúcej vety.

2.2. PODMIENKY VZNIKU VYBRANÝCH ÚČASTNÍKOV TRHU

2.2.1. Aktívny odberateľ

Transpozícia konceptu aktívneho odberateľa podľa čl. 15 Smernice (EÚ) 2019/944 je vykonaná prostredníctvom nového § 35 ods. 4. Zákona o energetike.

Formulácia úvodnej vety predmetného ods. 4 „*Koncový odberateľ elektriny, ak má záujem pôsobiť ako aktívny odberateľ, (...)*“ bola v zmysle dôvodovej správy k Novele zvolená z toho dôvodu, že aktívnym odberateľom je už podľa definície v čl. 2 bode 8 Smernice (EÚ) 2019/944 a podľa ust. § 4 ods. 6 Zákona o energetike koncový odberateľ, ktorý spotrebúva alebo uskladňuje elektrinu vyrobenú v jeho zariadení na výrobu elektriny, dodáva vlastnú vyrobenú elektrinu alebo poskytuje flexibilitu.

A teda **už vykonáva niektoré z práv** obsiahnutých v novom § 35 ods. 4 Zákona o energetike.

Inými slovami aktívnym odberateľom sa koncový odberateľ elektriny stane vo chvíli, keď niektoré z jeho práv (bližšie rozoberáme v časti 2.3.1. tejto Analýzy) začne vykonávať a spĺňa podmienky vymedzené ust. § 4 ods. 6 Zákona o energetike (bližšie rozoberáme v časti 2.1.1. tejto Analýzy).

²⁰ Zákon o energetike v poznámke odkazuje na definíciu stredného podniku na Nariadenie. Uvedené Nariadenie vymedzuje stredný podnik v č. 2 ods. 1 prílohy ako: „*Kategóriu mikropodnikov, malých a stredných podnikov („MSP“) tvoria podniky, ktoré zamestnávajú menej ako 250 osôb a ktorých ročný obrat nepresahuje 50 mil. EUR a/alebo celková ročná súvaha nepresahuje 43 mil. EUR.*“

Podotýkame, že vyššie uvedené podmienky je aktívny odberateľ povinný spĺňať počas celého svojho fungovania, v opačnom prípade by status aktívneho odberateľa stratil.

2.2.2. Energetické spoločenstvo a komunita

Zákon o energetike vznik energetického spoločenstva a komunity neupravuje. Upravuje však podmienky, ktoré keď právnická osoba splní, tak sa stane energetickým spoločenstvom alebo komunitou.

Pre vznik energetického spoločenstva alebo komunity je kľúčová existencia právnickej osoby, ktorá spĺňa zákonné podmienky takéhoto spoločenstva alebo komunity. Dôležitým atribútom je tak aj výber právnej formy energetického spoločenstva a komunity.

Zákon o energetike, ako ani európska právna úprava, nedávajú jasnú odpoveď, o akú právnu formu má ísť.

Dôležité však je, aby to bola právna forma, ktorá umožňuje spĺňať zákonom stanovené kritéria a účel energetických spoločenstiev a komunit, ktoré sú stanovené tak vnútroštátnou, ako aj európskou právnou úpravou.²¹ **Nemôže tak ísť o akúkoľvek právnu formu**, nakoľko nie všetky právne formy právnických osôb v podmienkach Slovenskej republiky vyhovujú špecifickým vlastnostiam energetického spoločenstva a komunity.

Energetické spoločenstvo, ako aj komunita, teda nie sú osobitné právne formy, alebo akési nové právnické osoby. Ide o už existujúce právnické osoby, ktoré po tom, čo splnia zákonom stanovené predpoklady (časť 2.1.2. tejto Analýzy vyššie) môžu vykonávať práva a povinnosti, ktoré im priznáva zákon. To, že právnická osoba tieto podmienky splnila a je účastníkom trhu, preukazuje v právnych vzťahoch s iným účastníkom trhu s elektrinou alebo plynom **osvedčením**.

Dôvodová správa k osvedčeniu rovnako uvádza, že: „*Osvedčenie o vzniku energetického spoločenstva alebo komunity vyrábajúcej energiu z obnoviteľných zdrojov **nie je podmienkou pre výkon práv a povinností ustanovených v § 35a, resp. § 70a, osoba sa stane energetickým spoločenstvom alebo komunitou vyrábajúcou energiu z obnoviteľných zdrojov už vo chvíli, kedy naplní všetky stanovené požiadavky.***“

Osvedčenie má teda **deklaratórny účinok** a slúži na preukázanie toho, že právnická osoba môže vykonávať práva a znášať povinnosti energetického spoločenstva a komunity.

²¹ Pluralita členov, dosahovanie zisku nemôže byť účelom, otvorenosť a dobrovoľnosť členstva, spôsob kontroly založený na demokratickom princípe riadenia.

Osvedčenie vydáva ÚRSO na písomnú žiadosť právnickej osoby do 30 dní. V konaní o vydanie osvedčenia²² ÚRSO skúma splnenie zákonných podmienok, ktoré musí právnická osoba preukázať. Ak tieto podmienky nebudú splnené ÚRSO žiadosť o vydanie osvedčenia zamietne. Po tomto rozhodnutí bude právnická osoba síce naďalej existovať, avšak nebude požívať postavenie energetického spoločenstva alebo komunity. Pokiaľ ide o odstrániteľné vady sme názoru, že právnická osoba po ich odstránení môže požiadať o vydanie osvedčenia opäť.

Je dôležité, aby zákonné podmienky pre energetické spoločenstvo alebo komunitu spĺňala právnická osoba nielen na začiatku vzniku ale počas celej svojej existencie.

V prípade, že energetické spoločenstvo alebo komunita prestala spĺňať zákonné podmienky je povinná to ÚRSO oznámiť. Pokiaľ ÚRSO zistí, že tieto podmienky právnická osoba prestala spĺňať, alebo jej bolo osvedčenie vydané na základe nepravdivých údajov, je oprávnený **osvedčenie zrušiť**.

ÚRSO bude následne tieto energetické spoločenstvá a komunity evidovať a ich zoznam uverejňovať na svojom webovom sídle.²³

Postup pre vznik energetického spoločenstva alebo komunity, je tak nasledovný:

- (i) Existencia právnickej osoby, ktorá vznikla za týmto účelom, alebo už môže ísť o dlhšie existujúcu právnickú osobu, ktorá prejaví záujem o komunitnú energetiku.
- (ii) Táto právnická osoba splní zákonom stanovené požiadavky pre energetické spoločenstvo alebo komunitu (časť **2.1.2.** tejto Analýzy vyššie).
- (iii) Momentom ich splnenia sa právnická osoba automaticky stáva energetickým spoločenstvom alebo komunitou.
- (iv) Na deklarovanie tohto štatútu v právnych vzťahoch na trhu s elektrinou alebo plynom požiada o vydanie osvedčenia ÚRSO.

Vznik energetického spoločenstva a komunity predstavuje komplexnejší proces, kedy je potrebná existencia právnickej osoby, splnenie podmienok a následné získanie osvedčenia od ÚRSO. V prípade aktívneho odberateľa ide o jednoduchý proces, ktorý si nevyžaduje vznik osobitnej entity a ani jej registráciu.

²² Konanie o vydanie osvedčenia je osobitným konaním o vecnej regulácii podľa § 13 ods. 1 písm. w) v spojení s § 15 zákona č. 250/2012 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach.

²³ Ust. § 11a ods. 11 Zákona o energetike.

2.3. FUNGOVANIE ENERGETICKÉHO SPOLOČENSTVA, KOMUNITY A AKTÍVNEHO ODBERATEĽA NA TRHU S ELEKTRINOU

2.3.1. Možnosti nakladania s elektrinou aktívnym odberateľom

Vzhľadom na to, že aktívny odberateľ môže vykonávať rôzne činnosti a vystupovať na trhu s elektrinou v rôznych roliach (v roli výrobcu elektriny, prevádzkovateľa zariadenia na uskladňovanie elektriny, dodávateľa elektriny alebo poskytovateľa flexibility²⁴) vzťahujú sa na aktívneho odberateľa pri výkone danej činnosti vymenované práva a povinnosti príslušného účastníka trhu s elektrinou.

Ust. § 35 ods. 4 Zákon o energetike vymedzuje **práva** aktívneho odberateľa, a to

- **vyrábať a uskladňovať** elektrinu v zariadení pripojenom v odbernom mieste alebo mimo miesto spotreby;
- **dodávať** elektrinu inému koncovému odberateľovi, energetickému spoločenstvu (ktorého je členom) alebo pre vlastnú spotrebu do svojho iného odberného miesta;
- **zdieľať** inému koncovému odberateľovi alebo energetickému spoločenstvu (ktorého je členom), a jeho členom do ich odberných miest;
- **ponúkať a predávať** flexibilitu na organizovaných trhoch s elektrinou a poskytovať podporné služby.

Pri výkone týchto práv sa na neho vzťahujú aj príslušné **povinnosti** výrobcu, prevádzkovateľa zariadenia na uskladnenie elektriny a dodávateľa elektriny.

Vzhľadom na vyššie uvedené môže aktívny odberateľ vo svojom vlastnom mene

- **uzatvárať zmluvy** (ako napríklad zmluvy o dodávke komodity, zmluvy o prístupe do distribučnej sústavy, a ďalšie iné);
- **vlastniť majetok**;
- **požívať práva**, ktoré mu priznáva zákon, ale aj
- **znášať povinnosti**, ktoré mu ukladá zákon, alebo ktorej mu vyplývajú zo zmluvných záväzkov.

V súvislosti s vlastníctvom energetických zariadení Zákon o energetike výslovne neupravuje či energetické zariadenia musia byť vo vlastníctve aktívneho odberateľa, prípadne či musí mať ku energetickému zariadeniu istý právny vzťah.

²⁴ V tomto prípade však na rozdiel od predchádzajúcich rolí nejde o osobitný subjekt na trhu s elektrinou.

Zákon o energetike však na niektorých miestach vlastníctvo, alebo vzťah aktívneho odberateľa k zariadeniu predpokladá.

Napríklad podľa ust. § 4 ods. 6 Zákona o energetike sú aktívni odberatelia tí, ktorí spotrebúvajú alebo uskladňujú elektrinu vyrobenú v „*ich zariadeniach na výrobu elektriny*“.

Uvedené predpokladá, že tieto zariadenia majú byť **buď vo vlastníctve aktívneho odberateľa alebo ku týmto zariadeniam musí mať právny vzťah (napríklad cez nájomnú zmluvu).**

V prípade aktívneho odberateľa zároveň platí, že môže nakladať s elektrinou viacerými spôsobmi. Predmetné činnosti, resp. možnosti nakladania s elektrinou rozoberáme bližšie v nasledujúcej časti.

A. Dodávka elektriny

Pri dodávke elektriny aktívnym odberateľom platí, že musí ísť vždy o elektrinu, ktorú sám vyrobil vo vlastnom zariadení na výrobu. Aktívny odberateľ tak môže byť dodávateľom elektriny, pričom predávať môže len elektrinu, ktorú sám vyrobí a uskladní. Dodávku elektriny bude zabezpečovať napríklad formou zmluvy o dodávke.

Podotýkame, že aktívny odberateľ môže podľa Zákona o energetike **došávať** elektrinu inému koncovému odberateľovi, energetickému spoločenstvu (ktorého je členom) alebo pre vlastnú spotrebu do svojho iného odberného miesta.

B. Zdieľanie elektriny

V prípade **zdieľania elektriny** je aktívny odberateľ oprávnený zdieľať ním vyrobenú alebo uskladnenú elektrinu inému koncovému odberateľovi elektriny alebo energetickému spoločenstvu, ktorého je členom, a jeho členom do ich odberných miest, pre ktoré je uzavretá zmluva o prístupe do prenosovej sústavy a prenose elektriny s prevádzkovateľom prenosovej sústavy alebo zmluva o prístupe do distribučnej sústavy a distribúciu elektriny s prevádzkovateľom distribučnej sústavy.

Zdieľaním elektriny sa rozumie poskytovanie elektriny aktívnym odberateľom **z iného dôvodu, ako je predaj elektriny.**²⁵

Podľa dôvodovej správy k Novele sa zdieľanie elektriny od dodávky elektriny rozlišuje predovšetkým tým, že ide o **bezodplatné poskytovanie** elektriny alebo že platba za zdieľanie nebude priamo úmerným protiplnením za poskytnutie elektriny. Zdieľanie elektriny sa v praxi má uskutočniť na základe osobitnej zmluvy.

²⁵ Ust. § 2 písm. b) bod 19 Zákona o energetike.

Zdieľanie elektriny upravujú aj nové Pravidlá trhu pre elektrinu, ktorá vymedzuje bližšie podmienky a procesy v rámci zdieľania elektriny. Konkrétne ide o správu, zber, sprístupňovanie nameraných údajov, alebo napríklad vyhodnocovanie samotných údajov.

Súčasne sa zavádza tzv. skupina zdieľania²⁶, ktorou je skupina odberných miest a odovzdávacích miest

- spoločne konajúcich aktívnych odberateľov;
- aktívneho odberateľa a energetického spoločenstva;
- energetického spoločenstva a jeho členov,

medzi ktorými je elektrina zdieľaná.

Zdieľanie elektriny však tak ako ho predpokladá Zákon o energetike a Pravidlá trhu pre elektrinu zatiaľ nie je možné.

Predpokladom riadneho zdieľania elektriny v rámci energetického spoločenstva alebo aktívnymi odberateľmi je predovšetkým **funkčný elektronický systém** zobrazujúci jednotlivé dáta. Podľa Zákona o energetike²⁷ by však takéto dátové a funkčné rozhranie malo byť plnohodnotne v prevádzke najneskôr **do 1.7.2024**, čo výrazne spomaľuje fungovanie nových účastníkov trhu.

Zároveň sme názoru, že pre naplnenie účelu zdieľania **bude potrebné zabezpečiť aj účasť distribučných spoločností na tejto činnosti**, nakoľko na zdieľanie bude vo väčšine prípadov potrebné využiť verejnú distribučnú sieť.

V súčasnej právnej úprave však distribučné spoločnosti nemajú žiadnu povinnosť spolupráce s aktívnymi odberateľmi, energetickými spoločenstvami alebo komunitami na zabezpečení zdieľania elektriny.

Zákon o podpore²⁸ však uvádza, že MH SR by malo vytvoriť podporný rámec na zabezpečenie, aby distribučné spoločnosti spolupracovali.

²⁶ Ust. § 2 písm. ai) Pravidiel trhu s elektrinou: „Skupinou zdieľania skupina odberných miest a odovzdávacích miest spoločne konajúcich aktívnych odberateľov alebo aktívneho odberateľa a energetického spoločenstva alebo energetického spoločenstva a jeho členov, medzi ktorými je zdieľaná elektrina; odberné miesto alebo odovzdávacie miesto môže byť súčasne priradené len do jednej skupiny zdieľania.“

²⁷ Podľa ust. § 37 ods. 13 Zákona o energetike: „Podmienky a postup podľa § 37 ods. 10 a 12 špecificky pre zabezpečenie činností agregátora, prevádzkovateľa zariadenia na uskladňovanie elektriny, energetického spoločenstva a aktívneho odberateľa určí úrad tak, aby organizátor krátkodobého trhu s elektrinou bol schopný výkon týchto činností plnohodnotne zabezpečovať prostredníctvom dátového a funkčného rozhrania ním prevádzkovaného elektronického systému najneskôr od 1. júla 2024.“

²⁸ Ust. § 14 ods. 10 písm. b) Zákona o podpore OZE.

C. Uskladňovanie elektriny

Ďalšou z možností aktívneho odberateľa, ktorou disponuje je **uskladňovanie elektriny** v zariadení na uskladňovanie elektriny pripojenom v odbernom mieste alebo mimo miesto spotreby.

Uskladňovaním elektriny rozumie odloženie spotreby elektriny na neskorší čas, ako bola vyrobená, alebo premena elektriny na takú formu energie, ktorú možno uskladňovať, uskladňovanie takej energie a následná spätná premena takejto energie na elektrinu v rámci jedného odberného miesta alebo odovzdávacieho miesta.²⁹

Aktívny odberateľ tak nemusí elektrinu vyrobenú hneď spotrebovať, ale môže si ju uložiť aj do budúcnosti, prípadne takto uskladnenú elektrinu ďalej predať.

D. Poskytovanie flexibility

Aktívny odberateľ má taktiež právo **ponúkať a predávať flexibilitu** na organizovaných trhoch s elektrinou.

Poskytovanie flexibility je práve predpokladom na výkon činnosti agregátora.

Poskytovateľom flexibility môže byť prevádzkovateľ elektroenergetického zariadenia alebo odberného elektrického zariadenia so schopnosťou flexibility. Predpokladom je, aby tento prevádzkovateľ zariadenia aktivoval flexibilitu vo svojom výrobnom/odbernom mieste.

Znamená to, že aktiváciou flexibility bude umožnená riadená zmena odberu elektriny zo sústavy alebo riadená zmena dodávky elektriny do sústavy vyvolaná reakciou na trhové signály vrátane zmien trhových cien elektriny v čase alebo platieb hradených ako odmena za zmenu odberu alebo dodávky elektriny.

Aktívny odberateľ má v tejto súvislosti právo meniť agregátora bezodplatne, pričom agregátor nesmie požadovať za zmenu finančnú úhradu ani žiadne iné obdobné alebo súvisiace platby.³⁰

2.3.2. Oprávnenie aktívneho odberateľa na nakladanie s elektrinou

Za účelom vykonávania vyššie uvedených činností, Zákon o energetike rozlišuje, ktoré činnosti v prípade aktívneho odberateľa:

²⁹ Ust. § 2 písm. b) bodu 45 Zákona o energetike.

³⁰ Ust. § 17 ods. 10 Zákona o energetike.

- sú podnikaním a na ich vykonávanie je potrebné osobitné oprávnenie na podnikanie v energetike³¹;
- nie sú podnikaním, no na ich vykonávanie je potrebné osobitne oznámiť³² a
- nie sú podnikaním a ich vykonávanie nie je osobitne regulované.

Reguláciu zdieľania elektriny Zákon o energetike bližšie neupravuje. Vzhľadom na osobitný charakter, kedy nejde o predaj ale o poskytovanie elektriny bezodplatne alebo za neúmerné protiplnenie, zdieľanie nie je podnikaním. Na vykonávanie tejto činnosti preto nie je potrebné osobitné oprávnenie na podnikanie a rovnako táto činnosť nepodlieha ani osobitnému oznámeniu.

Regulované sú však ostatné činnosti aktívneho odberateľa ako výroba elektriny, uskladnenie elektriny alebo dodávky elektriny.

Činnosť aktívneho odberateľa	Oprávnenie na podnikanie	oznámenie podľa § 4 ods. 9
Zdieľanie elektriny.	NIE	NIE
Výroba a uskladňovanie elektriny v zariadení s inštalovaným výkonom do 11 kW. ³³	NIE	NIE
Výroba a uskladňovanie elektriny v zariadení s inštalovaným výkonom od 11 kW – 1MW. ³⁴	NIE	ÁNO
Výroba a uskladňovanie elektriny v zariadení s inštalovaným výkonom nad 1 MW. ³⁵	ÁNO	NIE
Dodávanie elektriny. ³⁶	NIE	ÁNO

³¹ Podľa § 6 ods. 1 Zákona o energetike „Podnikat' v energetike možno len na základe a v súlade s **povolením alebo potvrdením o splnení oznamovacej povinnosti.**“

³² Činnosti uvedené v § 4 ods. 9 Zákona o energetike je potrebné **oznámiť ÚRSO do 30 dní, a to ich začiatok, ukončenie a zmenu tejto činnosti.** Oznámenie obsahuje meno, priezvisko, adresu pobytu fyzickej osoby alebo obchodné meno, identifikačné číslo právnickej osoby, miesto činnosti, dátum začiatku, zmeny alebo ukončenia činnosti a opis energetického zariadenia, ak sa na oznamovanú činnosť používa.

³³ Ust. § 4 ods. 4 a 9 Zákona o energetike.

³⁴ Ust. § 4 ods. 5 a 9 Zákona o energetike.

³⁵ Ust. § 6 ods. 2 písm. a) v spojení s ods. 5 písm. a) Zákona o energetike.

³⁶ Ust. § 4 ods. 5 a 9 Zákona o energetike.

2.3.3. Možnosti nakladania s elektrinou energetickým spoločenstvom a komunitou

Pre existenciu a fungovanie energetického spoločenstva alebo komunity je príznačné, že musí ísť o samostatnú právnickú osobu **ktorá bude spôsobilá nadobúdať práva a povinnosti**.

Vzniknuté energetické spoločenstvo alebo komunita, teda bude môcť ako právnická osoba vo vlastnom mene obdobne ako aktívny odberateľ **uzatvárať zmluvy, vlastníť majetok, požívať práva a taktiež znášať povinnosti**.

Podobne je to aj vo vzťahu k vlastníctvu samotných zariadení energetického spoločenstva alebo komunity.

Napríklad podľa § 35a ods. 1 písm. d) a e) Zákona o energetike energetické spoločenstvo môže dodávať svojim členom elektrinu nakúpenú na trhu, alebo vyrobenú v „*jeho vlastnom zariadení na výrobu elektriny*“ a rovnako tak aj zdieľať elektrinu vyrobenú alebo uskladnenú „*v jeho zariadení*“. Uvedené teda rovnako tak predpokladá, že tieto zariadenia majú byť buď vo vlastníctve energetického spoločenstva alebo ku týmto zariadeniam musí mať právy.

Zákon o energetike zároveň rámcovo upravuje práva a povinnosti. V zmysle § 35a Zákona o energetike má energetické spoločenstvo (ktorým sa rozumie aj komunita) **právo**:

- odoberať elektrinu vo svojom odbernom mieste;
- vyrábať a uskladňovať elektrinu v zariadení pripojenom v odbernom mieste alebo mimo miesto spotreby;
- dodávať elektrinu svojim členom (jednak vlastnú, ale aj nakúpenú na trhu s elektrinou);
- zdieľať vyrobenú alebo uskladnenú elektrinu svojim členom;
- vykonávať činnosť agregácie pre svojich členov;
- prevádzkovať nabíjaciu stanicu.

Treba dbať na to, že pri výkone týchto práv sa na neho vzťahujú aj **príslušné povinnosti** koncového odberateľa, výrobcu, prevádzkovateľa zariadenia na uskladnenie elektriny, dodávateľa elektriny a agregátora.

Obdobne ako pri aktívnom odberateľovi sme názoru, že energetické spoločenstvo a komunita nemôžu disponovať s akoukoľvek elektrinou, ale len s elektrinou, ktorá im patrí, teda majú k nej vlastnícky vzťah.

A. Dodávka elektriny

Pri dodávke elektriny energetickým spoločenstvom platí, že musí ísť vždy o elektrinu, ktorú energetické spoločenstvo **buď** samo

vyrobilo/má uskladnenú vo vlastnom zariadení **alebo** ju nakúpilo na trhu s elektrinou. Energetické spoločenstvo tak môže byť dodávateľom elektriny, pričom predávať môže len elektrinu, ktorú samo vyrobí, uskladní alebo nakúpi. Dodávku elektriny bude zabezpečovať formou zmluvy o dodávke alebo zmluvy o združenej dodávke elektriny.

Zákon o energetike priamo nelimituje dodávku elektriny energetickým spoločenstvom. Dodávať elektrinu môže energetické spoločenstvo nielen svojim členom, ale aj subjektom, ktorí nie sú jeho členovia. Energetické spoločenstvo je oprávnené dodávať elektrinu akýmkoľvek subjektom, s ktorými uzatvorí zmluvu o (združenej) dodávke elektriny. Zákon o energetike rozlišuje, či ide o dodávku elektriny pre člena alebo pre subjekt, ktorí nie je členom spoločenstva.

To, či bude elektrina dodávaná členom alebo mimo spoločenstva bude otázkou regulácie, ktorej sa venujeme v tejto časti Analýzy nižšie.

B. Zdieľanie elektriny

Pri zdieľaní elektriny rovnako platí, že energetické spoločenstvo môže zdieľať len takú elektrinu, ktorú samo vyrobilo alebo uskladnilo vo vlastnom zariadení.

Výhodou energetických spoločenstiev je, že „odplatu“ alebo protiplnenie za zdieľanie elektriny si vedia členovia upraviť napríklad v zakladateľskom dokumente energetického spoločenstva napríklad poskytnutím členského vkladu. Rovnako aj zdieľanie elektriny by sa v praxi malo uskutočniť na základe osobitnej zmluvy.

Sme názoru, že Zákon o energetike vyslovne nevyklučuje (ale ani výslovne neumožňuje) aby energetické spoločenstvo zdieľalo elektrinu aj iným subjektom ako svojím členom. Zdieľanie elektriny však vo všeobecnosti považujeme za výhodu, ktorú vie spoločenstvo poskytnúť svojím členom za podmienok stanovených napríklad v zakladajúcom dokumente. Je preto otázne, či zdieľanie elektriny mimo spoločenstvo bude v praxi využívané.

C. Činnosť agregácie

Energetické spoločenstvo môže taktiež vykonávať činnosti agregácie pre svojich členov. **Agregáciou** sa rozumie činnosť, pri ktorej agregátor zlučuje flexibilitu z viacerých odberných miest a odovzdávacích miest na účel ponuky a predaja agregovanej flexibility na organizovaných trhoch s elektrinou alebo na trhu s podpornými

službami alebo na účel minimalizácie odchýlky v rámci bilančnej skupiny agregátora.³⁷

Takmer každý subjekt na trhu, ktorý vyrába alebo napríklad poskytuje služby potrebuje na svoju prevádzku energiu, ale v rôznych časoch jej môže potrebovať rôzne množstvo.

Práve agregátor je schopný cielene meniť aktuálnu spotrebu (odber elektriny zo sústavy) alebo naopak dodávku elektriny do sústavy. **Tento potenciál sa nazýva flexibilita**, ktorý je oprávnený poskytovať napríklad aktívny odberateľ.

D. Prevádzkovanie nabíjacej stanice

Energetické spoločenstvo a komunita môžu taktiež **prevádzkovať nabíjaciu stanicu**.

E. Prevádzkovanie miestnej distribučnej sústavy

Ďalšou z možností, ktorou energetické spoločenstvo alebo komunita vyrábajúca energiu z OZE disponujú je, že môžu založiť, resp. vlastniť a prevádzkovať **miestnu distribučnú sústavu** (ďalej len „MDS“).

V takomto prípade však musia spĺňať všetky povinnosti ukladané prevádzkovateľovi MDS vrátane potreby získať povolenie na distribúciu elektriny, ako aj osvedčenia na výstavbu elektroenergetického zariadenia podľa ust. § 12 Zákona o energetike.

Inými slovami, energetické spoločenstvo alebo komunita môžu vlastniť a prevádzkovať MDS, avšak v takom prípade (pri výkone činnosti distribúcie elektriny) budú na trhu vystupovať ako akýkoľvek iný prevádzkovateľ MDS so všetkými právami a povinnosťami.

Jedinou výnimkou³⁸ je, že ak energetické spoločenstvo alebo komunita prevádzkuje MDS, nevzťahujú sa na nich zákazy vlastniť, vyvíjať, spravovať alebo prevádzkovať zariadenie na uskladňovanie elektriny alebo nabíjaciu stanicu pre iné ako vlastné použitie podľa § 32a ods. 1 Zákona o energetike.

Energetické spoločenstvo teda môže tieto činnosti vykonávať, aj keď má súčasne postavenie prevádzkovateľa distribučnej sústavy, pričom nie je nutné ÚRSO žiadať o akýkoľvek súhlas.

Výhodou je, že ak o to energetické spoločenstvo požiada, je prevádzkovateľ regionálnej distribučnej sústavy, do ktorej je miestna distribučná sústava energetického spoločenstva pripojená povinný zabezpečovať pre energetické spoločenstvo alebo komunitu prevádzku

³⁷ Ust. § 2 písm. b) bod 42 Zákona o energetike.

³⁸ Ust. § 35a ods. 9 Zákona o energetike.

alebo správu miestnej distribučnej sústavy na základe zmluvy o zabezpečení prevádzky alebo správy miestnej distribučnej sústavy.

Zmluvou o zabezpečení prevádzky alebo správy miestnej distribučnej sústavy sa prevádzkovateľ distribučnej sústavy zaväzuje zabezpečiť prevádzku alebo správu miestnej distribučnej sústavy energetického spoločenstva a energetické spoločenstvo sa zaväzuje zaplatiť prevádzkovateľovi distribučnej sústavy dohodnutú cenu.³⁹

Podotýkame, že prevádzkovateľ regionálnej distribučnej sústavy disponuje aj právom odmietnuť uzatvoriť zmluvu o zabezpečení prevádzky alebo správy miestnej distribučnej sústavy. A to v prípade, ak by pri prevádzke alebo správe miestnej distribučnej sústavy **bola ohrozená bezpečnosť alebo ochrana zdravia pri práci**.

V prípade, že nedôjde k dohode o obsahu zmluvy o zabezpečení prevádzky alebo správy miestnej distribučnej sústavy, rozhodne o ňom na návrh energetického spoločenstva alebo komunity ÚRSO.⁴⁰

2.3.4. **Oprávnenie energetického spoločenstva a komunity na nakladanie s elektrinou**

Kritériom, či má energetické spoločenstvo alebo komunita pri vyššie uvedených činnostiach disponovať oprávnením alebo ich musí vopred oznámiť vyplýva najmä z **(i)** výšky inštalovaného výkonu zariadenia na výrobu alebo uskladnenie elektriny a **(ii)** charakteru odberateľa, teda či ide o odberateľa-člena alebo o odberateľa bez členstva.

Výhodou je, že pre energetické spoločenstvá Zákon o energetike upravuje nižšiu mieru regulácie, ak ide dodávku elektriny iba svojim členom. **Takúto činnosť postačuje ÚRSO len oznámiť**. Podobný režim platí aj pre výrobu a uskladňovanie elektriny pre svojich členov v zariadeniach s inštalovaným výkonom nie väčším ako 1 MW.

Pre lepšie znázornenie prikkladáme prehľad činností energetického spoločenstva a komunity podľa potreby získania oprávnenia na podnikanie alebo oznámenia.

³⁹ Ust. § 26 ods. 20 Zákona o energetike.

⁴⁰ Ust. § 35a ods. 10 Zákona o energetike.

Činnosť energetického spoločenstva alebo komunity	Oprávnenie na podnikanie	oznámenie podľa § 4 ods. 9
Zdieľanie elektriny.	NIE	NIE
Výroba a uskladňovanie elektriny v zariadení s inštalovaným výkonom do 11 kW. ⁴¹	NIE	NIE
Výroba a uskladňovanie elektriny v zariadení s inštalovaným výkonom od 11 kW – 1MW pre svojich členov. ⁴²	NIE	ÁNO
Výroba a uskladňovanie elektriny v zariadení s inštalovaným výkonom nad 11 kW nie len pre svojich členov. ⁴³	ÁNO	NIE
Výroba a uskladňovanie elektriny v zariadení s inštalovaným výkonom nad 1 MW. ⁴⁴	ÁNO	NIE
Dodávanie elektriny (samovyrobenej alebo nakúpenej na trhu) len svojim členom. ⁴⁵	NIE	ÁNO
Dodávanie elektriny (samovyrobenej alebo nakúpenej na trhu) nielen svojim členom. ⁴⁶	ÁNO	NIE
Prevádzkovanie nabíjacej stanice. ⁴⁷	NIE	ÁNO

⁴¹ Ust. § 4 ods. 4 a 9 Zákona o energetike.

⁴² Ust. § 4 ods. 5 a 9 Zákona o energetike.

⁴³ Ust. § 4 ods. 5 v spojení s § 6 ods. 2 písm. a) Zákona o energetike.

⁴⁴ Ust. § 6 ods. 2 písm. a) v spojení s ods. 5 písm. a) Zákona o energetike.

⁴⁵ Ust. § 4 ods. 5 a 9 Zákona o energetike.

⁴⁶ Ust. § 4 ods. 5 a 9 Zákona o energetike.

⁴⁷ Ust. § 4 ods. 7 a 9 Zákona o energetike.

Energetické spoločenstvo prevádzkujúce distribučnú sústavu. ⁴⁸	ÁNO	NIE
---	-----	-----

2.4. FUNGOVANIE KOMUNITY VYRÁBAJÚCEJ ENERGIU Z OZE NA TRHU S PLYNOM

Komunita vyrábajúca energiu z OZE ako právnická osoba môže vo vlastnom mene obdobne ako subjekty vyššie v prípade elektriny, **uzatvárať zmluvy, vlastníť majetok, požívať práva a taktiež znášať povinnosti.**

Odlíšná situácia v oblasti plynárenstva je však vo vzťahu k vlastníctvu zariadenia na výrobu biometánu. Zákon o energetike v ust. § 11a ods. 2 písm. e) Zákona o energetike nepriamo predpokladá, **že zariadenie na výrobu biometánu má komunita vlastníť.**

Zákon o energetike zároveň v novovytvorenom ust. § 70a rámcovo upravuje **práva a povinnosti** komunity v oblasti plynárenstva.

Komunita vyrábajúca energiu z OZE **má právo:**

- odoberať plyn;
- vyrábať biometán;
- dodávať biometán /plyn;
- zdieľať biometán

Pri odbere plynu môže komunita vyrábajúca energiu z OZE odoberať plyn vo svojom odbernom mieste podľa **(i)** zmluvy o dodávke plynu alebo **(ii)** zmluvy o združenej dodávke plynu a odoberať plyn za podmienok ako akýkoľvek iný koncový odberateľ plynu.

Právo **vyrábať biometán** je v zmysle dôvodovej správy k Novele Zákona o energetike fakticky výrobou biometánu ako bioplynu, ktorý má technické parametre porovnateľné s technickými parametrami zemného plynu, a je teda spôsobilý distribúcie (alebo prepravy) distribučnou (alebo prepravnou) sieťou. Podotýkame, že pri výrobe biometánu sa na komunitu vyrábajúcu energiu z OZE vzťahujú **práva a povinnosti výrobcu obnoviteľného plynu** podľa § 10 Zákona o podpore, okrem povinnosti uzatvoriť zmluvu o dodávke plynu s odberateľom plynu.

Komunita vyrábajúca energiu z OZE môže taktiež **dodávať svojim členom**

- **biometán vyrobený v jej zariadení na výrobu biometánu;**
- **plyn nakúpený na trhu s plynom** (v takom prípade sa na komunitu vyrábajúcu energiu z OZE vzťahujú aj práva a povinnosti dodávateľa plynu podľa § 69 Zákona o energetike).

⁴⁸ Ust. § 6 ods. 2 písm. a) Zákona o energetike.

Komunita môže súčasne **zdieľať biometán** vyrobený v jej zariadení na výrobu biometánu svojim členom do ich odberných miest, pre ktoré je uzavretá zmluva o prístupe do prepravnej siete a preprave plynu s prevádzkovateľom prepravnej siete alebo zmluva o prístupe do distribučnej siete a distribúcií plynu s prevádzkovateľom distribučnej siete.

Zákon o energetike aj v oblasti plynárenstva vymedzuje pri komunite výnimky v ktorých prípadoch nepôjde o podnikanie v energetike.

Výhodou je, že pre komunitu Zákon o energetike upravuje nižšiu mieru regulácie, ak ide dodávku samovyrobeného biometánu iba svojim členom. Takúto činnosť postačuje ÚRSO len oznámiť. Podobný režim platí aj pre výrobu biometánu pre svojich členov.

Pre lepšie znázornenie prikladáme prehľad činností komunity z pohľadu potreby získania oprávnenia na podnikanie alebo jednoduchého oznámenia ÚRSO.

Činnosť komunity vyrábajúcej energiu z OZE	Oprávnenie na podnikanie	oznámenie podľa § 4 ods. 9
Zdieľanie biometánu.	NIE	NIE
Výroba biometánu pre svojich členov. ⁴⁹	NIE	ÁNO
Výroba biometánu nie len pre svojich členov. ⁵⁰	ÁNO	NIE
Dodávanie biometánu (samovyrobeného) pre svojich členov. ⁵¹	NIE	ÁNO
Dodávanie biometánu (samovyrobeného) nie len pre svojich členov. ⁵²	ÁNO	NIE
Dodávanie plynu nakúpeného na trhu s plynom za nákupné ceny bez navýšenia. ⁵³	NIE	ÁNO
Dodávanie plynu nakúpeného na trhu s plynom s navýšenou cenou ako je nákupná. ⁵⁴	ÁNO	NIE

⁴⁹ Ust. § 4 ods. 5 a 9 Zákona o energetike.

⁵⁰ Ust. § 4 ods. 5 v spojení s § 6 ods. 2 písm. c) Zákona o energetike.

⁵¹ Ust. § 4 ods. 5 a 9 Zákona o energetike.

⁵² Ust. § 4 ods. 5 v spojení s § 6 ods. 2 písm. c) Zákona o energetike.

⁵³ Ust. § 4 ods. 2 a 9 Zákona o energetike. Formulácia bez navýšenia znamená za nákupné ceny bez akéhokoľvek zvýšenia. Zvýšená pritom nemôže byť jednak cena plynu, ale ani cena za prepravu plynu, distribúciu plynu a ostatné služby spojené s dodávkou plynu.

⁵⁴ Ust. § 4 ods. 2 v spojení s § 6 ods. 2 písm. c) Zákona o energetike.

3. IDENTIFIKÁCIA SLABÝCH MIEST PRÍSLUŠNEJ SÚČASNEJ PRÁVNEJ ÚPRAVY SPOLOČNE S NÁVRHOM ICH RIEŠENÍ

Ako sme uviedli, právna úprava vybraných účastníkov trhu je aktuálne veľmi **rámcová**. Uvedenému nedopomohli ani očakávané Pravidlá trhu pre elektrinu a Pravidlá trhu pre plyn, od ktorých sa očakávalo spresnenie fungovania a formovania týchto účastníkov trhu. Vzhľadom na uvedené je možné predpokladať, že viaceré inštitúty sa budú formovať až v samotnej praxi.

V tejto časti Analýzy:

- (i) vymedzíme všeobecné nástroje na elimináciu nedostatkov právnej úpravy vybraných účastníkov trhu (časť **3.1.** nižšie);
- (ii) pričom následne identifikujeme konkrétne nedostatky, ktoré aktuálna právna úprava vybraných účastníkov trhu upravuje nedostatočne alebo nerieši vôbec a navrhujeme možné spôsoby riešenia (časť **3.2.** nižšie).

3.1. Všeobecný náčrt možných riešení na elimináciu nedostatkov právnej úpravy vybraných účastníkov trhu

Prvým spôsobom je využitie kontaktného miesta pre usmernenie administratívneho postupu. Prevádzkovateľom kontaktného miesta má byť Slovenská inovačná a energetická agentúra (SIEA).

Kontaktné miesto má mimo iného poskytovať **(i)** príručku postupov pre prevádzkovanie zariadenia na výrobu elektriny z obnoviteľných zdrojov energie vrátane malých projektov a projektov aktívneho odberateľa a **(ii)** informácie ohľadom založenia, prevádzky a rozvoja občianskych energetických spoločenstiev a komunít vyrábajúcich energiu z obnoviteľných zdrojov energie.

Podotýkame, že kontaktné miesto aktuálne nie je ešte funkčné, pričom Zákon o podpore neustanovuje konkrétny dátum, do kedy má byť spustené.

Druhým spôsobom je komunikácia s Ministerstvom hospodárstva SR.

Zákon o podpore⁵⁵ vymedzuje MH SR **povinnosť vytvoriť podporný rámec** na propagáciu a uľahčenie rozvoja komunít vyrábajúcich energiu z obnoviteľných zdrojov. Konkrétne aby:

- sa odstránili neodôvodnené právne alebo administratívne prekážky;
- príslušný prevádzkovateľ distribučnej sústavy spolupracoval s komunitami s cieľom uľahčiť prenos energie,
- sa na komunity vzťahovali nediskriminačné, primerané a transparentné postupy vrátane postupov registrácie a udeľovania povolení, sieťové poplatky zodpovedajúce nákladom a poplatky, odvody a dane, ktorými sa zabezpečí, aby primeraným, spravodlivým a vyváženým spôsobom prispievali k

⁵⁵ Ust. § 14 ods. 10 Zákona o podpore.

spoločnému znášaniu celkových nákladov na sústavu v súlade s transparentnou analýzou nákladov a prínosov, ktorá sa týka distribuovaných zdrojov energie,

- sa na komunity vzťahovalo nediskriminačné zaobchádzanie, pokiaľ ide o ich činnosti, práva a povinnosti ako koncových odberateľov, výrobcov, dodávateľov, prevádzkovateľov distribučných sústav alebo iných účastníkov trhu,
- sa do komunít mohli zapojiť všetci spotrebitelia vrátane spotrebiteľov s nízkym príjmom alebo zo zraniteľných domácností,
- boli dostupné nástroje na uľahčenie prístupu k financovaniu a informáciám,
- sa orgánom verejnej moci poskytovala podpora v oblasti regulácie a budovania kapacít pri podporovaní a zriaďovaní komunít, a pri pomoci týmto orgánov na priamu účasť,
- boli zavedené pravidlá na zabezpečenie rovnakého a nediskriminačného zaobchádzania so spotrebiteľmi zapojenými do komunity.

Vzhľadom na to, že obnoviteľné zdroje energie sú aktuálne významnou témou otvára sa možnosť v prípade nedostatkov právnej úpravy kontaktovať MH SR za účelom podpory ich odstránenia.

Práve MH SR je významným subjektom, ktorý má vplývať na zlepšenie fungovania a podmienok energetických spoločností a komunít, pričom odstraňovanie legislatívnych bariér je jeho povinnosťou. V procese eliminácie nedostatkov právnej úpravy tak bude jeho postavenie a aktivita kľúčová.

Tretím spôsobom je podanie žiadosti o vydanie metodického usmernenia.

Vybraní účastníci trhu disponujú možnosťou obrátiť sa na ÚRSO so žiadosťou o poskytnutie usmernenia.

Uvedené umožňuje vybraným účastníkom trhu do budúcnosti získať pohľad ÚRSO na konkrétnu otázku a podľa toho zvážiť ďalšie kroky. Prípadne využiť usmernenie vo vzťahu k iným subjektom.

Štvrtým spôsobom je zmena prostredníctvom legislatívneho procesu.

Do legislatívneho procesu je možné sa zapojiť viacerými spôsobmi.

Najjednoduchším spôsobom je pripomienkovanie návrhov zákonov a podzákonných právnych predpisov (vyhlášok). Po schválení návrhu zákona na porade ministra zverejní ministerstvo každý návrh právneho predpisu povinne na pripomienkové konanie na portáli [Slov-Lex](#).

Pripomienkou možno navrhnúť nový text alebo odporučiť úpravu textu, doplnenie, zmenu, vypustenie alebo spresnenie pôvodného textu. Za pripomienku sa považujú aj odôvodnené návrhy, ktorých predmetom nie je navrhnutie nového textu alebo

odporúčanie úpravy textu, ak obsahujú konkrétne výhrady k navrhovanému textu a spôsob odstránenia namietaných nedostatkov navrhovaného textu.

Možnosťou je taktiež oslovenie poslancov Národnej rady za účelom novely zákona. Návrh zákona môžu predložiť výbory a poslanci Národnej rady (tak poslanci - jednotlivci, ako aj skupiny poslancov).

Návrh zákona môže vypracovať a podať ktorýkoľvek poslanec alebo skupina viacerých poslancov. Poslanec môže predložiť aj návrh zákona vypracovaný niekým iným, musí ho však predložiť ako vlastný návrh.

Novela zákona môže mať za účel zmeniť, aktualizovať, doplniť alebo upraviť vybraných účastníkov trhu, s cieľom zlepšiť alebo prispôsobiť právny rámec.

Piatym spôsobom je účasť v združeniach za účelom rozvoja vybraných účastníkov trhu.

Na Slovensku pôsobí viacero organizácií a združení, ktoré sa venujú podpore obnoviteľných zdrojov energie a komunitnej energetike.

Tieto združenia sa zameriavajú na podporu výskumu, vývoju a implementácie OZE, ako aj na zlepšovanie legislatívy a podnikateľského prostredia v oblasti obnoviteľnej energie a komunitnej energetiky. Ich účelom je poskytovať vzdelávanie, informácie, poradenstvo pre verejnosť, vyvolávať verejnú diskusiu a vytvárať tlak pre zlepšenie rozvoja.

Medzi takéto organizácie patrí napríklad Klaster energetických komunit Slovenska alebo Slovenská asociácia fotovoltického priemyslu a OZE (SAPI).

3.2. Identifikácia nedostatkov právnej úpravy vybraných účastníkov trhu vrátane návrhov riešení na ich odstránenie

3.2.1 Definícia aktívneho odberateľa

Náčrt problému

Jedným z nedostatkov právnej úpravy je **definícia aktívneho odberateľa**, ktorej sme sa venovali bližšie v časti **2.1.1.** tejto Analýzy.

Ustanovenie § 4 ods. 6 Zákona o energetike vymedzuje, že odberateľ, ktorý je podnikateľom sa za aktívneho odberateľa považuje len vtedy, ak jeho príjmy z činností za posledné účtovné obdobie nepresahujú príjmy **z ktorejkoľvek jeho podnikateľskej činnosti.**

V takejto situácii by vo väčšine prípadov nebolo možné nadobudnúť postavenie aktívneho odberateľa. Článok 2 bod 8. Smernice EÚ č. 944/2019 vymedzuje konkrétnejšie, že uvedené činnosti **nesmú byť ich hlavnou obchodnou alebo profesijnou činnosťou.**

Formulácia v Zákone o energetike „z ktorejkoľvek jeho podnikateľskej činnosti“ pôsobí chaotickým a nelogickým dojmom, keďže spoločnosti majú v obchodnom registri spravidla zapísané viaceré činnosti, avšak nie všetky reálne vykonávajú a dosahujú z nich príjmy.

Gramatickým výkladom tohto ustanovenia by teda *de facto* **nebolo možné v tejto kategórii považovať takmer nikoho za aktívneho odberateľa**. Preto sa prikláňame k názoru, že má ísť o hlavnú z činností ako predpokladá aj samotná smernica.

Pokiaľ sa však bude na túto definíciu nazeráť striktným gramatickým výkladom, inštitút aktívneho odberateľa bude pre väčšinu podnikateľom nedostupný.

Náčrt riešenia

Vzhľadom na právnu úpravu obsiahnutú v Smernici EÚ č. 944/2019, z ktorej inštitút aktívneho odberateľa vychádza sa prikláňame k záveru, že formulácia v Zákone o energetike je nepresná.

Za účelom predídienia výkladových nezrovnalostí v Zákone o energetike a odstránenia tohto nedostatku je možnosťou **požiadat o metodické usmernenie ÚRSO**.

Vydaním metodického usmernenia by mohlo dôjsť k zjednoteniu, resp. nasmerovaniu pre výklad predmetnej časti definície.

Do úvahy pripadá taktiež **iniciovanie legislatívneho procesu**, ktorého účelom by bolo formou novely Zákona o energetike predmetnú definíciu konkretizovať.

3.2.2 Spustenie energetického dátového centra

Náčrt problému

Jednou z podmienok pre hladký nábeh nových účastníkov trhu a ich činností, ktorých zaviedla Novela je vznik **energetického dátového centra** (ďalej len „**EDC**“).

Účelom EDC, ktoré buduje Organizátor krátkodobého trhu s elektrinou (OKTE, a.s.) je **zjednodušenie a unifikácia výmeny dát** v elektroenergetike.

V zmysle ust. § 37 ods. 13 Zákona o energetike „*Podmienky a postup podľa § 37 ods. 10 a 12 špecificky pre zabezpečenie činností agregátora, prevádzkovateľa zariadenia na uskladňovanie elektriny, energetického spoločenstva a aktívneho odberateľa určí úrad tak, aby organizátor krátkodobého trhu s elektrinou bol schopný výkon týchto činností plnohodnotne zabezpečiť prostredníctvom dátového a funkčného*

rozhrania ním prevádzkovaného elektronického systému **najneskôr od 1. júla 2024.**“

Predmetný systém má za úlohu zabezpečiť nové činnosti energetických spoločností, komunit a aktívnych odberateľov.

Stanovený dátum spustenia tohto systému **neumožňuje aktuálne novým účastníkom trhu využívať plný rozsah činností.** Inými slovami, vybraní účastníci trhu aktuálne nie sú schopní využívať všetky činnosti, ktoré predpokladá Zákon o energetike.

V zmysle medializovaných správ⁵⁶, má byť EDC rozdelené **do dvoch fáz.** Podľa slov zhotoviteľov EDC, mala byť prvá fáza časovaná do konca júna tohto roka. Začiatkom júla mala byť sprevádzkovaná základná funkčnosť tak, aby umožnila novým účastníkom trhu participovať na výmene elektriny a poskytovaní flexibility.

Ako je už teraz zrejmé, uvedené termíny budú presúvané na neskôr a tak aktuálne nie je možné odhadnúť, kedy bude EDC plnohodnotne spozadnené a umožní tak vybraným účastníkom na trhu ich riadne fungovať.

Náčrt riešenia

EDC malo pôvodne vzniknúť v rámci jednej fázy. Postupným vyvíjaním verejného tlaku viacerých organizácií z oblasti energetiky sa dosiahlo rozdelenie do dvoch fáz, čo *de facto* dopomôže k skoršiemu spusteniu činností vybraných účastníkov trhu.

Aktuálne však vznikajú prieťahy aj so spustením prvej fázy podľa dohodnutých termínov a preto je vhodným riešením opätovné **apelovanie prostredníctvom organizácií** na čo najskoršie spustenie EDC.

3.2.3 Právna forma energetického spoločenstva a komunity

Náčrt problému

Pre vznik energetického spoločenstva alebo komunity je kľúčová existencia právnickej osoby, ktorá spĺňa zákonné podmienky takéhoto spoločenstva alebo komunity (časť **2.1.2. Analýzy**). Výber právnej formy energetického spoločenstva a komunity je tak **dôležitý.**

Zákon o energetike, ako ani európska právna úprava, nedávajú jasnú odpoveď, o akú právnu formu má ísť.

⁵⁶ Informácie poskytnuté predsedom predstavenstva OKTE, a.s. Bližšie informácie sú dostupné tu: <https://www.energie-portal.sk/Dokument/spustia-energeticke-datove-centrum-manazeri-seps-a-okte-vysvetluju-kedy-a-v-akom-rozsahu-108870.aspx>

Dôležité však je, aby to bola právna forma, ktorá umožňuje spĺňať zákonom stanovené kritéria a účel energetických spoločenstiev a komunit, ktoré sú stanovené tak vnútroštátnou, ako aj európskou právnou úpravou. **Nemôže tak ísť o akúkoľvek právnu formu**, nakoľko nie všetky právne formy právnických osôb v podmienkach Slovenskej republiky vyhovujú špecifickým vlastnostiam energetického spoločenstva a komunity.

Smernice však pri úprave energetického spoločenstva ako aj komunity naznačujú, že členské štáty majú umožniť týmto účastníkom trhu **ponechať voľnosť pre zvolenie si konkrétnej právnej formy**.

Smernica EÚ č. 944/2019, ktorá nastavuje rámec európskym spoločenstvám v bode 44 úvodného recitálu uvádza, že *„Členské štáty by preto mali mať možnosť stanoviť, že občianske energetické spoločenstvá môžu mať akýkoľvek druh právnej formy, napríklad združenie, družstvo, partnerstvo, nezisková organizácia alebo malý alebo stredný podnik, pokiaľ môže takýto subjekt vykonávať práva a povinnosti vo svojom vlastnom mene.“*

Smernica EÚ č. 2018/2001, ktorá nastavuje rámec komunitám zas v bode 71 úvodného recitálu uvádza, že *„Preto by členské štáty mali mať možnosť zvoliť si pre komunity vyrábajúce energiu z obnoviteľných zdrojov akúkoľvek formu subjektu, pokiaľ daný subjekt môže, keď koná vo vlastnom mene, vykonávať práva a podliehať povinnostiam.“*

Sme názoru, že uvedené je potrebné vykladať tak, že členské štáty nemajú limitovať občanov a miestnych aktérov v právnej forme, ktorú si zvolia pre plnenie cieľov komunitnej energetiky. Avšak musí ísť o právnu formu, ktorá dáva tomuto zoskupeniu možnosť konať vo vlastnom mene a brať na seba povinnosti (právna subjektivita) a spĺňa kritéria pre riadne fungovanie energetického spoločenstva a komunity.

Právna úprava v Zákone o energetike tak nedáva jasnú odpoveď, ktoré právne formy budú môcť energetické spoločenstvá a komunity využívať.

Rozhodnutie o právnej forme bude tak čisto na ich členoch, ktorí si zvolia právnu formu, ktorá najviac vyhovuje ich nastaveniu a modelu komunitnej energetiky. Z európskej, ako aj vnútroštátnej právnej úpravy však vyplýva, že právna forma musí spĺňať viaceré kritéria.

Účelom komunitnej energetiky je práve istá komunita ľudí, resp. **kolektív**.

Pre energetické spoločenstvá a komunity bude typický vyšší počet členov. Dôvod je práve ten, aby ako komunita vedeli reálne a efektívne fungovať a naplňovať účel, a to ponúknuť možnosť členom získať podiel na výrobe, spotrebe či spoločnom využívaní energie za cenovo dostupné ceny.

Pluralita napokon vyplýva aj zo samotného názvu „spoločenstvo“ a „komunita“.

Z uvedeného dôvodu sme názoru, že energetické spoločenstvo alebo komunita nebudú môcť mať právnu formu, kde je pluralita členov/spoločníkov vylúčená.

Takýmito právnymi formami, ktoré neumožňujú pluralitné členstvo alebo ho limitujú sú napríklad **(i)** spoločnosť s ručením obmedzeným⁵⁷, **(ii)** príspevková organizácia, **(iii)** rozpočtová organizácia,⁵⁸ alebo **(iv)** štátny podnik, **ktoré nepovažujeme za vhodné právne formy.**

Rovnako vhodné právne formy sa nejavia ani nadácie⁵⁹, či fondy, ktoré predstavujú účelové združenia majetku, nie osôb.

Účasť členov v energetickom spoločenstve a komunite má byť **otvorená a dobrovoľná.**

Podľa európskej právnej úpravy účasť na projektoch v oblasti energie z OZE by mala byť otvorená pre všetkých potencionálnych miestnych členov na základe objektívnych, transparentných a nediskriminačných kritérií.⁶⁰

Rovnako tak aj právna forma by teda mala umožňovať byť a zároveň aj prestať byť členom, tak fyzickým osobám, ako aj právnickým osobám a rovnako aj obciam a vyšším územným celkom rovnakým, resp. obdobným spôsobom.

Zároveň by títo členovia mali vedieť ukončiť účasť v energetickom spoločenstve alebo komunite na základe svojho vlastného rozhodnutia a bez akýchkoľvek sankcií.

Uvedená podmienka môže v praxi zásadným spôsobom vplývať na možnosť výberu právnej formy energetického spoločenstva alebo komunity a vo veľkej miere bude závisieť na forme výkladu, ktorý sa pre slovné spojenie „na základe rozhodnutia člena“ stanoví.

Táto dobrovoľnosť môže pri viacerých právnych formách hlavne obchodných spoločnostiach narážať na bariéru, nakoľko v nich nie je možné kedykoľvek ukončiť účasť len na základe rozhodnutia spoločníka, ale o uvedenom rozhoduje príslušný orgán, napríklad ostatní spoločníci.

⁵⁷ Podľa § 105 ods. 3 Obchodného zákonníka, môže mať spoločnosť najviac 50 spoločníkov, čo môže byť v rozpore s princípom „otvorenosti“ komunitnej energetiky.

⁵⁸ Podľa § 21 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy sú príspevkové a rozpočtové organizácie právnické osoby štátu, obce a vyššieho územného celku, ktoré sú napojené na príslušný rozpočet zriaďovateľa a možno ich zriadiť buď zákonom alebo rozhodnutím zriaďovateľa na plnenie jeho úloh pričom rozpočtová organizácia alebo príspevková organizácia **môže mať len jedného zriaďovateľa.**

⁵⁹ Zákon č. 34/2002 Z. z. o nadáciách (ďalej len „**Zákon o nadáciách**“).

⁶⁰ Bod 71 úvodného recitálu Smernice EÚ č. 2018/2001.

Z tohto dôvodu sme názoru, že takúto voľnosť nebude vedieť zabezpečiť **(i)** komanditná spoločnosť, **(ii)** jednoduchá spoločnosť na akcie, **(iii)** akciová spoločnosť a **(v)** spoločnosť s ručením obmedzeným.

Rovnako sa prikláňame k záveru, že otvorenosť členom vzhľadom na svoju špecifickosť, nebude vedieť zabezpečiť ani záujmové združenie právnických osôb, ktorého členmi zo zákona môžu byť len právnické osoby.

Na druhú stranu ako **najviac vhodné právne formy**, prostredníctvom ktorých je možné splniť zákonné požiadavky pre energetické spoločenstvo alebo komunity, sa javia:

- občianske združenia⁶¹ (a teda rôzne spolky, spoločnosti, zväzy, hnutia, kluby a iné občianske združenia);
- družstvo⁶²;
- nezisková organizácia⁶³.

Tieto právne formy už v zákonných kritériách napĺňajú podmienky, ktoré majú energetické spoločenstvá a komunity spĺňať, na to aby vznikli. Dôležité však bude vhodnou formou nastaviť účel a základné vzťahy navonok, ako aj dovnútra energetického spoločenstva alebo komunity, a to **v zakladajúcom dokumente**.

Náčrt riešenia

Vzhľadom na vyššie uvedené sme toho názoru, že z dôvodu eliminácie prípadných problémov v procese vzniku energetického spoločenstva a komunity považujeme za účelné obrátiť sa na ÚRSO so **žiadostou o vydanie metodického usmernenia**, a to z dôvodu, že ÚRSO je nielen regulačný orgán ale v danom prípade aj registračný orgán energetických spoločenstiev a komunit.

Predmet žiadosti by smeroval k tomu, aby ÚRSO vydal demonštratívny výpočet najvhodnejších právnych foriem pre vznik energetického spoločenstva a komunity.

3.2.4 Bytové domy ako účastníci komunitnej energetiky

Náčrt problému

Veľkou otázkou v súvislosti s komunitnou energetikou sú **bytové domy**.

⁶¹ Zákon č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov.

⁶² Ust. § 221 a nasl. Obchodného zákonníka. Družstvom sa v zmysle Obchodného zákonníka rozumie spoločenstvo neuzavretého počtu osôb založených za účelom podnikania alebo **zabezpečovania hospodárskych, sociálnych alebo iných potrieb svojich členov**.

⁶³ Uvádzame však, že podľa ust. § 2 ods. 1 zákona č. 213/1997 Z. z. o neziskových organizáciách (ďalej len „**Zákon o neziskových organizáciách**“) poskytujúcich všeobecne prospešné služby sa **zisk neziskovej organizácie nesmie použiť v prospech zakladateľov, členov orgánov ani jej zamestnancov, ale sa musí použiť v celom rozsahu na zabezpečenie všeobecne prospešných služieb**.

Vzhľadom na špecifickú formu fungovania správy bytových domov sa problémom aktuálne javí **(i)** členstvo bytových domov v energetických spoločenstvách a komunitách a **(ii)** možnosť bytových domov pôsobiť ako energetické spoločenstvo alebo komunita.

Každý bytový dom je **povinný mať zabezpečenú správu bytového domu buď spoločenstvom alebo správcom.**⁶⁴

Vlastníci bytov alebo nebytových priestorov v bytovom dome majú právo a povinnosť zúčastňovať sa na správe bytu hlasovaním a rozhodovať o všetkých veciach, ktoré sa týkajú správy domu.⁶⁵

Vlastníci bytov a nebytových priestorov sú povinní za účelom správy bytov uzatvoriť zmluvu o výkone správy so spoločenstvom (právnická osoba) alebo správcom (právnická osoba alebo fyzická osoba podnikateľ).

Ako uvádzame v časti **2.1.2.** tejto Analýzy, právna úprava v Zákone o energetike vymedzuje taxatívny výpočet subjektov, ktoré môžu byť členmi energetického spoločenstva a komunity⁶⁶.

V nadväznosti na uvedené je zrejmé, že spoločenstvá (ako osobitné právnické osoby) a správcovia (z titulu správy bytového domu) aktuálne **nie sú oprávnení byť členmi energetického spoločenstva alebo komunity, nakoľko nie sú fyzické osoby a pravdepodobne nesplnia ani definíciu malého podniku.**

Máme za to, že **spoločenstvá, ako aj správcovia súčasne nemôžu ani ako osobitné existujúce právnické osoby byť energetickým spoločenstvom ani komunitou.** A to s ohľadom na kritéria, ktoré Zákon o energetike vymedzuje (napr. kritérium dobrovoľnej účasti).

Na druhú stranu sme názoru, že **nič nebráni samotným vlastníkom bytov a nebytových priestorov ako fyzickým osobám byť členmi energetického spoločenstva alebo komunity.** Otázne však zostáva, akým spôsobom bude vedieť napríklad časť vlastníkov bytov v bytovom dome prispievať k rozvoju komunitnej energetiky a taktiež využívať jej benefity vzhľadom na rozhodovacie procesy a s tým spojené hlasovacie kvóra, ktoré vymedzuje Zákon o vlastníctve bytov.

Problémom môže byť napríklad situácia, keď niektorí vlastníci bytov ako fyzické osoby budú mať záujem o inštaláciu fotovoltaiických panelov na

⁶⁴ Podľa ust. § 6 ods. 1 Zákona o vlastníctve bytov platí, že: „Správu **domu vykonáva spoločenstvo vlastníkov bytov a nebytových priestorov v dome** (ďalej len „spoločenstvo“) **alebo iná právnická osoba alebo fyzická osoba**, s ktorou vlastníci bytov a nebytových priestorov uzatvoria zmluvu o výkone správy (ďalej len „správca“). Vlastníci bytov a nebytových priestorov v dome **sú povinní zabezpečiť správu domu spoločenstvom alebo správcom.** Povinnosť správy domu vzniká dňom prvého prevodu vlastníctva bytu alebo nebytového priestoru v dome.“

⁶⁵ Ust. § 14 Zákona o vlastníctve bytov.

⁶⁶ A to konkrétne: (i) fyzické osoby, (ii) malé podniky, (iii) vyššie územné celky alebo (iv) obce v územnom obvode vyššieho územného celku, v ktorom má energetické spoločenstvo sídlo a (v) stredné podniky (iba v komunite).

streche bytového domu, ale nedokážu získať dostatočný počet hlasov na schválenie inštalácie.

Náčrt riešenia

Vzhľadom na to, že bytové domy sú v zahraničí významnou súčasťou komunitnej energetiky a inak by to nemalo byť ani na Slovensku, bude potrebné jasnejším spôsobom zadefinovať ich možnosti, postavenie a vzťahy v energetických spoločenstvách a komunitách.

Za týmto účelom považujeme za vhodné osloviť ÚRSO so **žiadosťou o vydanie metodického usmernenia** vo vzťahu k členstvu spoločenstiev a správcom v energetických spoločenstvách a komunitách, nakoľko ÚRSO je v danom prípade registračný orgán energetických spoločenstiev a komunít.

Účelné sa taktiež javí zakomponovanie bytových domov do právnej úpravy vo forme novely Zákona o energetike, a to iniciovaním **legislatívneho procesu**.

3.2.4 Vzťah distribučných spoločností k vybraným účastníkom trhu

Náčrt problému

Pre naplnenie účelu fungovania vybraných účastníkov trhu je nevyhnutná účasť distribučných spoločností na ich činnostiach, nakoľko bude vo viacerých prípadoch potrebné využiť verejnú distribučnú sieť napr. pre účely zdieľania alebo dodávky elektriny v rámci energetického spoločenstva pre ich členov.

V súčasnej právnej úprave však distribučné spoločnosti **nemajú žiadnu povinnosť spolupráce s vybranými účastníkmi trhu**.

Pokiaľ teda distribučné spoločnosti nebudú mať nastavený rámec spolupráce s energetickými spoločenstvami a komunitami, fungovanie vybraných účastníkov trhu bude do značnej miery **obmedzené**.

Náčrt riešenia

V tejto súvislosti má dôležitú úlohu zohrávať práve MH SR, ktoré má vytvoriť podporný rámec práve na zabezpečenie vzájomnej spolupráce vybraných účastníkov trhu s regionálnymi distribučnými spoločnosťami.

Riešenie vyššie uvedených nedostatkov právnej úpravy je tak možné riešiť **komunikáciou s MH SR, prípadne vytvorením verejného tlaku prostredníctvom združení v oblasti energetiky**.

3.2.5 Výstavba MDS

Náčrt problému

Energetické spoločenstvo a komunita môžu pre účely zabezpečenia potrieb členov zriadiť a prevádzkovať MDS (časť **2.1.2.** tejto Analýzy).

Pre výstavbu MDS je v zmysle ust. § 12 ods. 1 Zákona o energetike potrebné **Osvedčenie**.

Osvedčenie predstavuje **základný dokument pre výstavbu energetického zariadenia**. Energetickým zariadením sa rozumie aj elektroenergetické zariadenie. **Elektroenergetické zariadenie**⁶⁷ je také zariadenie, ktoré slúži na výrobu, uskladňovanie, prenos, pripojenie, **distribúciu** alebo dodávku elektriny.

Jednou zo základných podmienok je získanie stanoviska prevádzkovateľa:

- **distribučnej sústavy**, ku ktorej bude elektroenergetické zariadenie pripojené (v prípade MDS to bude stanovisko nadradenej distribučnej sústavy);
- **prenosovej sústavy**.

V prípade **zariadenia na distribúciu elektriny** (teda aj v prípade zariadení tvoriacich MDS) sa k žiadosti o vydanie Osvedčenia prikladá aj **stanovisko regionálnej distribučnej sústavy** (ďalej len „**RDS**“), do ktorej má byť zariadenie pripojené, či⁶⁸:

- v záujmovej oblasti je vybudovaná distribučná sústava, ktorej kapacita nie je úplne využitá, a ktorá pokrýva potreby predpokladané v investičnom zámere;
- podľa plánu rozvoja distribučnej sústavy plánuje v záujmovej oblasti vybudovať distribučnú sústavu, ktorá pokryje potreby predpokladané v investičnom zámere.

Pokiaľ prevádzkovateľ RDS **neudelí žiadateľovi súhlas na získanie Osvedčenia z dôvodov** uvedených vyššie, MH SR žiadosť o vydanie Osvedčenia **zamietne**.

Prevádzkovateľ RDS však nemusí mať vždy záujem na výstavbe MDS a v praxi existujú viaceré prípady, kedy prevádzkovatelia RDS svoje súhlasné stanoviská s výstavbou MDS nevydávajú. Takýmto konaním znemožňujú výstavbu MDS.

Povinnosť predloženia súhlasu prevádzkovateľa RDS tak vytvára ďalšiu z bariér, ktorá bude rozvoj komunitnej energetiky spomaľovať.

⁶⁷ Ust. § 2 písm. b) bod 9 Zákona o energetike.

⁶⁸ Ust. § 12 ods. 6 Zákona o energetike.

Náčrt riešenia

Vyššie uvedené problémy pri výstavbe MDS je vhodné riešiť **iniciovaním stretnutí s regionálnymi distribučnými sústavami** za účelom vydávania súhlasných stanovísk.

Druhou možnosťou je **komunikácia s MH SR**, ktorej povinnosťou je prípadné bariéry vytvárajúce prevádzkovateľmi RDS odstrániť.

3.2.6 Vybraní účastníci trhu vo vzťahu k teplárenstvu

Náčrt problému

Úvodom si dovoľujeme uviesť, že slovenský právny poriadok rozlišuje vzťahy v súvislosti s **(i)** elektroenergetikou a plynárenstvom (Zákon o energetike) a **(ii)** tepelnou energetikou (Zákon o tepelnej energetike⁶⁹).

Právna úprava v Zákone o energetike vymedzuje vybraných účastníkov trhu pre oblasť elektroenergetiky a plynárenstva (časť **2.3.** a **2.4.** tejto Analýzy).

Zákon o tepelnej energetike však vybraných účastníkov trhu nezmieňuje. Aktuálne tak absentuje akákoľvek úprava vybraných účastníkov vo vzťahu k teplárenstvu.

V zahraničí však ide o relatívne častý jav, kedy v rámci energetických spoločností a komunít dochádza aj k zabezpečovaniu energetických potrieb pomocou tepelnej energie.⁷⁰

Samotná absencia právnej úpravy vybraných účastníkov trhu v Zákone o tepelnej energetike však neznamená, že určité zoskupenie subjektov, ktoré si na tento účel založia právnickú osobu nemôže fungovať spoločne v oblasti teplárenstva.

Nevýhodou ale bude, že v oblasti teplárenstva aktuálne nie je možné využívať výhody, ktoré Zákon o energetike vo vzťahu k vybraným účastníkom trhu vymedzuje (výnimky z podnikania v energetike, ľahší prístup k dotáciám, atď.).

Vzhľadom na to, že účelom komunitnej energetiky je decentralizácia a dekarbonizácia výroby energie pre miestne komunity, považujeme za žiadúce v budúcnosti bližšie upraviť vzťah teplárenstva k vybraným účastníkom trhu, a to napríklad po vzore zo Zákona o energetike.

⁶⁹ Zákon č. 657/2004 Z. z. o tepelnej energetike (ďalej len „**Zákon o tepelnej energetike**“).

⁷⁰ Príklady energetických spoločností a komunít vyrábajúcich teplo sú uvedené v príkladoch 4, 5 a 6 na tomto odkaze: <https://www.siea.sk/ako-sa-dari-energetickym-spolocentvam-v-zahranici/>.

Náčrt riešenia

Vzhľadom na to, že vzťah tepelnej energetiky a vybraných účastníkov trhu aktuálne absolútne absentuje považujeme za vhodné v prvom kroku iniciovať na túto tému **diskusiu v rámci energetických združení**, ktoré sa zaoberajú rozvojom OZE, komunitnej energetiky, ale aj tepelnej energetiky.

Následne predmetnú tému **komunikovať k verejnosti a vytvoriť tak tlak na zmenu legislatívy** v oblasti Zákona o tepelnej energetike.

Uvedenému môže dopomôcť aj **diskusia s MH SR**. Vzhľadom na to, že doposiaľ neexistuje takáto právna úprava je v konečnom dôsledku možné postupovať len cestou novely Zákona o tepelnej energetike.

4. RÁMCOVÝ NÁVRH ODPORÚČANÍ VO VZŤAHU K VYBRANÝM ÚČASTNÍKOM TRHU

Ako poukazujeme v tejto Analýze vyššie súčasná právna úprava vybraných účastníkov trhu je veľmi rámcová. Vzhľadom uvedené je tak odporúčania možné formulovať len vo všeobecnej rovine.

V časti nižšie vymedzujeme rámcové návrhy odporúčaní, ktoré budú aplikovateľné pre projekt Mayer Malacky a pre energetickú infraštruktúru na Slovensku spoločne v rozdelení na

- (i)** energetické spoločenstvo a komunitu (časť **4.1.** nižšie) a
- (ii)** aktívneho odberateľa (časť **4.2.** nižšie).

4.1. Energetické spoločenstvo a komunita

Rámcová právna úprava energetického spoločenstva a komunity vytvára viacero otázok. V dôsledku toho je potrebné sa s viacerými prekážkami vysporiadať a nastaviť správne fungovanie do budúcnosti.

Prvým odporúčaním, ktoré považujeme za dôležité je **eliminácia identifikovaných nedostatkov** (časť **3.2.** tejto Analýzy). Identifikované nedostatky aktuálne vytvárajú viaceré obmedzenia. Pre riadne vykonávanie činností a fungovania energetického spoločenstva je tak žiaduce pokúsiť sa tieto nedostatky svojpomocne alebo za účasti v jednotlivých združeníach odstrániť a otvoriť tým priestor pre lepšie fungovanie komunitnej energetiky.

Druhým odporúčaním je založenie právnickej osoby, ktorá bude vytvárať energetické spoločenstvo. Na tomto mieste je v prvom kroku dôležitý vhodný výber právnej formy.

Voľba právnej formy energetického spoločenstva alebo komunity je rozhodnutím jej zakladajúcich členov, ktorí však musia dodržať základné mantinely, ktoré upravuje Zákon o energetike (pluralita členov, dosahovanie zisku nemôže byť

účelom, otvorenosť a dobrovoľnosť členstva, spôsob kontroly založený na demokratickom princípe riadenia).

Výber právnej formy je dôležitým z viacerých pohľadov. Právna forma môže vplývať napríklad na organizáciu a štruktúru energetického spoločenstva a komunity, na oblasť daňových povinností, na administratívnu náročnosť riadenia a ďalšie iné.

Výber právnej formy je tak dôležité nastaviť na základe konkrétnych potrieb energetického spoločenstva a komunity.

Tretím odporúčaním je riadna príprava zakladajúceho dokumentu a nastavenie vzťahov vo vnútri energetického spoločenstva a komunity po organizačnej, ako aj technickej stránke.

Príprava zakladajúceho dokumentu je dôležitým predpokladom pre riadne fungovanie energetického spoločenstva a komunity.

Účelom zakladajúceho dokumentu je poskytnúť jasný opis a pravidlá, definovať ciele, práva a povinnosti členov a riadiacich orgánov a stanoviť postupy na prijímanie rozhodnutí a riešenie konfliktov, vymedziť zásady hospodárenia, atď.

Zakladajúci dokument:

- bude riadiť činnosť energetického spoločenstva a komunity a vzťahy medzi ich členmi;
- zabezpečí jasné a transparentné fungovanie, definuje identitu a hodnoty a zabezpečí, aby činnosti boli v súlade s cieľmi a právnymi požiadavkami;
- stanoví organizačnú štruktúru a práva a povinnosti členov a riadiacich orgánov.
- určí postupy na voľbu a odvolávanie členov, rozhodovacie procesy a rámec pre vykonávanie rozhodnutí;
práva a povinnosti členov. Môžu sa týkať napríklad výšky vkladov, postavenia členov v rámci organizácie, hlasovacích práv a účasti na rozhodovaní alebo povinností členov v plnení cieľov organizácie.

Taktiež môže obsahovať ustanovenia o financovaní organizácie, vrátane spôsobu zhromažďovania a využitia finančných prostriedkov, auditovania a iných aspektov hospodárenia.

Zmeny a rozpustenie energetického spoločenstva a komunity. Zakladajúci dokument poskytuje pokyny na zmenu zakladajúceho dokumentu a postupy na rozpustenie energetického spoločenstva a komunity v prípade potreby.

Komplexná príprava zakladajúceho dokumentu je tak kľúčovým krokom v procese vytvárania komunitnej energetiky.

Štvrté odporúčanie je správne nastavenie zmluvných vzťahov.

Dôležitým prvkom je vytvorenie a uplatnenie dobre štruktúrovaných, jasných a vyvážených zmlúv medzi stranami. Toto nastavenie je dôležité pre správne fungovanie a ochranu záujmov všetkých zmluvných strán.

Správne nastavenie zmluvných vzťahov zahŕňa viaceré prvky, ktoré sa budú odvíjať o špecifickosti konkrétnych situácií.

4.2. Aktívny odberateľ

Podobne ako v prípade vyššie je aj pri aktívnom odberateľovi dôležité správnym spôsobom nastaviť fungovanie. Vzhľadom na to, že vznik aktívneho odberateľa si nevyžaduje založenie špecifickej právnickej osoby a proces jeho fungovania je nenáročnejší, nie je potrebné dbať na viacero vecí.

Prvým odporúčaním je však opätovne **eliminácia identifikovaných nedostatkov** (časť 3.2. tejto Analýzy) z dôvodu nemožnosti vykonávať riadne svoje činnosti a z dôvodu odstránenia nejasných formulácií v Zákone o energetike, ktoré môžu vytvárať existenčné problémy v určitých prípadoch (strata postavenia aktívneho odberateľa).

Druhým odporúčaním je správne nastavenie zmluvných vzťahov.

Dôležitým faktorom je v prípade aktívnych odberateľov, ktorí chcú spoločne spolupracovať, **nastavenie vzájomného fungovania**.

Vzájomné fungovanie bude závisieť aj od toho, ktoré činnosti sa aktívni odberatelia rozhodnú vykonávať.

Zmluvy by preto mali obsahovať presné definície a vymedzenia všetkých podstatných podmienok. Jasné a presné definovanie podmienok pomáha predchádzať nedorozumeniam a sporom.

Vyvážené záujmy a vzájomné povinnosti. Správne nastavenie zmluvných vzťahov zohľadňuje záujmy a povinnosti oboch zmluvných strán. Zmluvy by mali byť vyvážené, čo znamená, že predstavujú vzájomne prijateľný kompromis a ochraňujú záujmy a práva všetkých strán. Dôležité je zabezpečiť, aby boli povinnosti a zodpovednosti jasne definované a vyvážené s príslušnými dôsledkami pri prípadnom nesplnení.

Nastavenie zmluvných vzťahov zahŕňa aj zabezpečenie ich právnej platnosti a dodržiavanie príslušných právnych predpisov. Zmluvy by mali byť v súlade s platnými právnymi ustanoveniami a musia obsahovať všetky potrebné informácie a prvky, aby boli právne platné a vymáhateľné.

Riešenie sporov a vymedzenie zodpovednosti o. Môže obsahovať ustanovenia rozhodcovskom konaní, mediacii alebo súde, ako aj ustanovenia o náhradách škôd a obmedzení zodpovednosti.

Zmluvy tiež môžu obsahovať aj pravidlá a postupy, ktoré upravujú vzťahy medzi zmluvnými stranami. Môžu sa týkať napríklad postupov na dodržiavanie

zmluvných povinností, komunikácie medzi stranami, zmeny a doplnenia zmlúv a podobne.

Správne nastavenie zmluvných vzťahov je kľúčové pre dosiahnutie vzájomnej dôvery, ochranu záujmov a minimalizáciu rizík pre všetkých aktívnych odberateľov, ktoré bude kľúčové pre riadne fungovanie a dosiahnutie zamýšľaného cieľa.

5. ZHRNUTIE ZÁVEROV A ODPORÚČANÍ

Na základe rámcového právneho posúdenia k energetickej právnej úprave aktívneho odberateľa, energetického spoločenstva a komunity vyrábajúcej energiu z OZE sme dospeli k nasledovným záverom:

ROZBOR SÚČASNÉHO LEGISLATÍVNEHO RÁMCA

- **Novela Zákona o energetike priniesla do slovenského právneho poriadku nových hráčov na trhu, medzi ktorými sú aj (i) energetické spoločenstvo, (ii) komunita vyrábajúca energiu z OZE a (iii) aktívni odberatelia.**
- **Účelom a prínosom zavedenie týchto nových účastníkov je po vzore z Európskej únie napomôcť dekarbonizácii a decentralizácii trhu s energiami.**
- **Súčasná právna úprava je však veľmi rámcová a vymedzuje len základné rysy týchto účastníkov trhu. Viaceré právne vzťahy boli ponechané na vykonávacích predpisoch ÚRSO, ktoré však predmetných účastníkov trhu spomínajú len okrajovo, a tak bude s najväčšou pravdepodobnosťou až otázkou praxe, ako sa budú niektoré inštitúty a vzťahy formovať.**

AKTÍVNY ODBERATEĽ

- **Aktívnym odberateľom môže byť fyzická alebo právnická osoba. Ide o koncových odberateľov alebo skupinu spoločne konajúcich koncových odberateľov elektriny, ktorí spotrebúvajú alebo uskladňujú elektrinu vyrobenú v ich zariadeniach na výrobu elektriny, dodávajú alebo zdieľajú vlastnú vyrobenú elektrinu alebo poskytujú flexibilitu. Tieto činnosti vykonávajú za predpokladu, že nie sú ich hlavnou podnikateľskou činnosťou.**
- **Aktívnym odberateľom sa koncový odberateľ elektriny stáva vo chvíli, keď začne vykonávať niektoré z činností, ktoré mu priznáva Zákon o energetike a spĺňa podmienku, že tieto činnosti nie sú jeho hlavnou podnikateľskou činnosťou. Aktívny odberateľ môže vystupovať samostatne alebo ako člen energetického spoločenstva a komunity.**
- **Výhodou aktívnych odberateľov voči energetickému spoločenstvu a komunitě je, že právna úprava nevymedzuje žiadne obmedzenia vo vzťahu k dosahovaniu zisku a rovnako neviaže vykonávanie jeho činností za**

konkrétnym účelom (realizácia prínosov), ako je to u energetického spoločenstva a komunity.

- Aktívny odberateľ disponuje viacerými výnimkami v súvislosti s podnikaním v energetike. Viaceré jeho činnosti tak nepodliehajú získaniu oprávnenia na podnikanie, ale na ich vykonávanie postačuje jednoduché oznámenie ÚRSO.

ENERGETICKÉ SPOLOČENSTVO A KOMUNITA

- Energetickým spoločenstvom je vždy právnická osoba, ktorá je založená na účel výroby elektriny, dodávky elektriny, zdieľania elektriny, uskladňovania elektriny, činnosti agregácie, distribúcie elektriny, prevádzky nabíjacej stanice alebo výkonu iných činností alebo poskytovania iných služieb súvisiacich so zabezpečovaním energetických potrieb jej členov alebo spoločníkov s cieľom realizácie environmentálnych, hospodárskych alebo sociálnych komunitných prínosov. Za týmto účelom disponuje možnosťou založiť, resp. vlastniť a prevádzkovať miestnu distribučnú sústavu.
- Základný rozdiel medzi energetickým spoločenstvom a komunitou vyrábajúcou energiu z OZE spočíva v tom, že komunita musí byť na rozdiel od energetického spoločenstva založená vždy za účelom výroby elektriny z OZE alebo biometánu. V prípade energetického spoločenstva nie je výroba elektriny alebo biometánu obligatórnou podmienkou. Zároveň komunita, na rozdiel od energetického spoločenstva, môže súčasne pôsobiť aj na trhu s plynom.
- Základnými podmienkami pre vznik energetického spoločenstva a komunity sú isté mantinely stanovené európskou a vnútroštátnou úpravou. Ide o (i) pluralitu členov, (ii) účelom nemôže byť dosahovanie zisku, (iii) otvorenosť a dobrovoľnosť účasti a (iv) spôsob kontroly založený na demokratickom princípe riadenia.
- Energetické spoločenstvo alebo komunita nie sú osobitnými právnymi formami. Ide o akýsi štatút, ktorý právnická osoba získa, ak splní základné podmienky. To, že právnická osoba tieto podmienky splnila a je účastníkom trhu preukazuje v právnych vzťahoch s iným účastníkom trhu s elektrinou alebo plynom tzv. „osvedčením“. Je dôležité, aby zákonné podmienky pre energetické spoločenstvo alebo komunitu spĺňala právnická osoba počas celej svojej existencie.
- Zákon o energetike, ako ani európska právna úprava nedávajú jasnú odpoveď, o akú právnu formu má v prípade energetických spoločenstiev a komunit ísť. Rozhodnutie o právnej forme je tak čisto na jej členoch, ktorí si zvolia právnu formu, ktorá najviac vyhovuje ich nastaveniu a ktorá spĺňa základné mantinely.
- Energetické spoločenstvá a komunity obsahujú určité limity v súvislosti s dosahovaním zisku, avšak výhodou energetických spoločenstiev a komunit

oproti aktívnym odberateľom do budúcnosti môže byť napríklad jednoduchší prístup k dotáciám na rozvoj, a s tým spojené možnosti využívania týchto prostriedkov pre zabezpečenie cieľov.

- Energetické spoločenstvo a komunita disponujú viacerými výnimkami v súvislosti s podnikaním v energetike. Viaceré činnosti tak nepodliehajú získaniu oprávnenia na podnikanie, ale na ich vykonávanie postačuje jednoduché oznámenie ÚRSO.

NEDOSTATKY V PRÁVNEJ ÚPRAVE

- V súčasnej právnej úprave sa však nachádza aj viacero nedostatkov vo forme nejasných ustanovení alebo absencie právnej úpravy.
- Zákon o energetike vymedzuje podporný rámec na uľahčenie rozvoja týchto účastníkov, ktorý je do budúcnosti ponechaný na právomoci MH SR. Dopomôcť by malo aj jednotné kontaktné miesto, ktorého úlohou má plniť SIEA. Ďalšími možnosťami, ktoré môžu dopomôcť k eliminácii nedostatkov sú napríklad podanie žiadosti o vydanie metodického usmernenia na ÚRSO, zmena prostredníctvom legislatívneho procesu, dopomôcť môže taktiež účasť v organizáciách a združeniach, ktoré sa venujú podpore rozvoja komunitnej energetiky a výrobe energie z obnoviteľných zdrojov energie a v týchto témach vedia vytvárať verejný tlak.

ODPORÚČANIA

- Práve odstránenie týchto nedostatkov je jedným z odporúčaní, ktoré sú pre fungovanie aktívnych odberateľov a komunitnú energetiku významné. Aktuálne ide o témy, ktoré vytvárajú v spoločnosti veľký záujem. Vďaka tomu je možné očakávať taktiež väčšiu ochotu spolupracovať pri presadzovaní zlepšení.
- Ďalšie z odporúčaní smeruje k riadnemu nastaveniu zmluvných vzťahov. Dôležitým prvkom je vytvorenie a uplatnenie dobre štruktúrovaných, jasných a vyvážených zmlúv medzi stranami. Toto nastavenie je dôležité pre správne fungovanie a ochranu záujmov všetkých zmluvných strán.
- V prípade energetických spoločenstiev a komunít považujeme za dôležitý správny výber právnej formy, ktorá môže vplývať na viacero vecí. Napríklad na organizáciu a štruktúru energetického spoločenstva a komunity, na oblasť daňových povinností, na administratívnu náročnosť riadenia, atď.
- S vyššie uvedeným odporúčaním úzko súvisí aj príprava zakladajúceho dokumentu energetického spoločenstva a komunity. Príprava zakladajúceho dokumentu je dôležitým predpokladom pre riadne fungovanie energetického spoločenstva a komunity, ktorý má poskytnúť jasný opis a pravidlá, definovať ciele, práva a povinnosti členov a riadiacich orgánov a stanoviť postupy na prijímanie rozhodnutí a riešenie konfliktov, vymedziť zásady hospodárenia.

V tomto zhrnutí sú stručným a jednoduchým spôsobom uvedené najdôležitejšie právne závery a odporúčania vyplývajúce z tejto právnej analýzy. Jednotlivé právne závery a odporúčania je preto potrebné posudzovať v kontexte celej právnej analýzy.

S úctou

POLÁČEK & PARTNERS s.r.o., advokátska kancelária
Mgr. ICLic. Pavol Poláček, LL.M., M.A. / advokát / partner / konateľ
+421 908 625 242 / ppolacek@polacekpartners.sk